

חציו דבר, וכח' ג' יש לדקדק אמאי אמרין בשם מהין והaicא סהדי באידית דביהי יומא הי' שוה פרוטה ואכתי ה'ויל חציו דבר ויש לישב. מיהו מלישנא דגמרא דקאמר ולאו משום לדסבירה ליה דשםואל ממשע לכואורה دائ' הי' סברי כשםואל שפיר הי' עבדי דפרשי מההייא משפהה דהרי חש דאוריתא, ועדין צ"ע:

תומפות בר"ה ועל דמבל ניטה. פ"ח כנון השולח נת לאשותו והניע בשילוח כי ולא נהרא כי דעתו ברשיעי עסקינן עכ"ל. ולענ"ד יש לישב שיטת רשי"ז של דהא ודאי דחיישין בכח"ג לרשי"ז ואין להאמין לעד אחד בדבר שבعروה משום דחיישין ליה דמשקר כדאיתא להדייא בראש גיטין דמקשה ההש"ס אמר מהימני להשליח כבי תרי ומשמע החט (פרק ג' ע"א) דחיישין לדופא ואי לאו משום דמדאוריתא לא חיישין לו יופא ומשום תקנת עגונות ודאי לא הו מהימן הרוי דחיישין לרשי"ז ואפילו בממון לא מהימני לעד אחד דשםא משקר וכ"ש בעדורות אשה כדשכחן بعد אחד במלחמה שכתרבו התוספות והרמב"ם ז"ל דהטעם הוו שמא משקר ושמא שכתרו האשה, א"כ שפיר מצין למיימר דבר מגיר ל הבעל המבלט שהניהם הגט ביד השילח ואפשר דעתא לידי תקלה שימסור לידי האשה וזימני דסנא ליה לבעל ותינשא בו, בן נראה לי בשיטת רש"י ז"ל:

ל'ה יג ע"א

אוצר האלמה

גנראָ קשוּ כה בפום נהראָ משמעיה דרכַ הונאָ בריהַ דרְזִי מֵ דְמִי
התם פכֶרֶת אַי שְׁדִינָא לֹו וּמִתְכּוּרְמִי מְחַיְּבָנָא בָּהוּ. וְעַדְגַּז
דְּלֻקּוֹשְׁטָא דְמִילְתָּא לֹא מִיחִיבָה בָּאֲחִירָה רִיכּוֹלָה לְהַזְּירָ לֹו
הַפְּקָדוֹן בָּעֵל כְּרוּחוֹ מַמְּאַמְּנָה אֲפָשָׂר דְּטָעָם בְּהַכְּיָה דְמִילְתָּא כִּי הָאֵי
לָאוּ כּוֹלוֹנוּ נְשִׁי דִּינִי גִּמְרִי מָשָׁאַכְּ הִיכָּא דְבָתוֹתָ קִידּוּשִׁין
קִיבְּלָה סְדִי דְכַלּוֹנוּ נְשִׁי גִּמְרִי וּפְרִיךְ וּרְבִי אֲחָאי דְלָאַ וּכְיַבְּ
הַרְשָׁבָא זְעַל בְּחִידּוֹשָׁו עַשְׁתִּירְוִצִּים אֲחָרִים. מִיהוּ לְעַנְיָדִ
נְרָאָה דְבָלָאַה לְרוֹוֹחָה דְמִילְתָּא נְקִיטָה הַכִּי דְסִבְרָה אַי שְׁדִינָאַ וְכוּ
דְהָא אֲכַתִּי אַמְּנִי לֹא אָמָרָה לֹא אֶלָּא עַל כְּרוֹחַ כְּפָרְשָׁי דְהָא
דְלָא מַתְאִי מְשׁוֹם דְלָא אִיכְפַּת לָהּ. וּנְרָאָה הַכּוֹנוֹה בָּזָה דְכִיּוֹן
דְלָא בְּתוֹרָת קִידּוּשִׁין יְהִיב לָהּ מַעַיְקָרָא אַכְּ מַה שָׁאמַר לָהּ
אַחַכְכָּבָדִי בָּוּ וְלֹא יְהִיב לָהּ מִזְרִי סִבְרָה דְמַשְׁקָה הָוּ בָהּ
וְאַיְתָה חֹוֹשֶׁת לְדִבְרֵינוּ כָּל אַכְּ מַהְיִי טְעַמָּא גּוֹפָא לֹא שְׁדִיאָ
לְיִהְיָה לְפְקָדוֹן שְׁטוֹכָרָה עַדְיָן לֹא חֹזֵר מַהָּ שְׁמָסָר לָהּ לְפְקָדוֹן וְלֹא

מודין ובعد כשר כמו שנobar לקמן (דף ס"ה ע"א) כרוחך דהכא נמי הבהיר חפיצה יותר בקידושי ר' היה ציריך רב הסדא לעזין כלל אי לאו משום שם מ"ב ברוך בברונות רשי ז"ל:

רְקֵב יִב ע"ב

גנרא אמר ליה לאו כל במנה דאמך דאמרה לך עילאי.
והקשה הריטב"א אכתי איה הימן מישתרי הא שוויא
אנפשה חתיכה דאסורה ע"ש. ולענין' דהכא לא שייך לומר כן
כיזן דדבריתחו רובי חייא גופא לא הווי ידעה כלום אם נתקדשה
בקטנותה כי אם על פי אמה א"כ שפיר אמר לה רבי חייא
שavanaugh צריכה להאמין לאמה כדי שתחזר עליין, ואע"ג דבעלמא
אמרינן אי מהימן ליה עד אחד כבוי תרי מחויב להאמינו מ"מ
שאני הכא שיש אמתלא דמחמת צער לירת בתו אמרה כן וק"ל:
הטספות בד"ה אם הקלנו בשבייה ברי ולא נהירא עכ"ל. עיין

גנרא ולו מושם דס"ל דש mojo אל לא מושם דס"ל כאבי ורבא.
ודקרכו קצת פוסקים מכאן דאין הלכה כשמואל
מדמסיק הש"ס הכא ולאו מושם דס"ל דש mojo, ולפמ"ש
בסמוך הא דקאמר שМОאל מקדرشת דחישין שמא שוה פרוטה
במדרי היינו חששא דרבנן א"כ אין ראייה מכאן דאי מושם דס"ל
דש mojo לא היו צריכים לפרט מאותה משפה כיון שאין כאן
חשש ממזרים מדורייתא אפילו אם יתברר שהוא שוה פרוטה
במדרי, ועוד כיון שהעידי קידושין לא ידעו בשעת קידושין אט
שוה פרוטה במדרי א"כ הרוי לא רוא דבר ברור ולא הווי קידושין
כל דאנן דבר דבר ילפין דבעין דבר ברור, ואע"ג דבسفק
קרוב לו ספק קרוב לה מיקרי ספק קידושין דאוריתא הא מסקין
התם דהינו בשתי כיתי עדים ^ההא כתת את מוקמינן לה
אחזקה, ואפילו את"ל דבכתacha נמי מיקרי ספיקא דאוריתא
היאנו מושם שהספק הוא להעדים גופיו בשעת מעשה ואיתרע
לה חזקת פניויה טובא משא"כ הכא שהספק הוא מעולם אט
^וילא רמי עלייהו עדדים לידע אם שוה פרוטה במקומן אחר
א"כ נראה ברור דלכע"ע אין כתן חשש קידושין דאוריתא.
ובלא"ה יש לי לדرك אפילו אם יבוואר עדדים שהיה שוה פרוטה
במדרי אכתיה כל כת מהעדים הוו"ל חצי דבר וקמי"ל דבר ולא

יח) מהרשים ח"ג סימן ז אות ד:

הגהות ברוך טעם

ומגדין מכה גע לאחמו ממוקס יקס ומכוון נמקמת יכמוש (ך' ק"ה ע' ג' ומוונת צמ"ה ע' ס' ק"ה פ' ס' ומי' קמ"ה ס' ק"י), וווננס יס' תלתק צין אבנוטחים לפ' בטעס צל מהagger כהן דמג'ן חני זכר ל'ים עדיס מדולוינימל, לי"ל דרכון וכלה דחיק ריעם צוי' צמ"ה פ' וזו תלי' ספק מקיר חני לדבכ' מס' ב' נספיקות בכ"ל צחין זבוס חסרון דיעת עוז דבר רק מוד גוו' האנעהה שפעדיס מעדים עליה יט' קפיפיק. ה' כל' לפ' בצעי בכ"ה ס' לד' נחית לטענו צל מהagger לעניהם דסכל' דיט' ספק לנעדיס לח' פיש' נמקילת סקיעיזין לילס ס' פ' לו' נל' הוי ג' כליכ' עדי' קידזון מ' סממג'ר לח' כ' טס' ס' צמ' מ' מ' יון צל' פיש' ידוע צודאי' לעדים צבעם קידזין סוי צהלו' קדרה כל' עדיס צ' ע' מכל' מה' סכטבמי':

גָּמְרָא וְלֹא מִשּׁוּם דֶּם לְדַשְׁמוֹאָל וּכְךָ. הָא בֵּית אֶחָת מִוקְמִין לָהּ אֲחֻזָּתָה וּכְךָ. י'ג' יְסֵד לְלִילָה דְּבָרִים זֹה כְּקָרְבָּן סְצָמָזָם ג'ח' כְּמַדְבָּרָם יְעוּסָס וְכָכ' ס (ק' ב' ס'ק ט' וְכָמ' ל' ס'ק ק' וְי' מ'), וְלֹמְדוּהָ יְסֵד לְדַקְקָן גְּנִיעָנָן (ד' ב' ע' 3) צְגָנָמָה לְיִתְמָר בְּכָל כְּי' ש' מ' הַדְּבוּרָה לְדִילִיָּה קְסָמָן וּקְסָה דְּלִימָמָה הַדְּבָרָה סְפָקָה לְדִילִיָּה הַדְּבוּרָה דִּילִיָּה וּכְסֵי גְּלִיכָה מְדִיס כָּלֵן עַל מִסְרָתָה שָׁגַע מִיד צְלִיחָה קַבְעָנָל לְדָם כְּמָהָה, דָמָה לוֹיָה דְּבוּרָה דִּילִיָּה קְסָמָן לָمָ נַעֲשָׂה כָּלֵן סְלִיטָה סְעָנָל וּס'ג' קוֹי קוֹי דְּבָרָ כַּי' לְדִין קְבָדָה וְדִינָס לְהַעַל עַל קְבָדָה הַגָּט מִיד צְלִיחָה קַבְעָנָל עַל גָּמְרָא לְדִין קְפָר גִּיאָזָן, וּצְיוּמָר יְסֵד לְדַקְקָן מִנּוֹס דְּלִימָמָה ס (כ' ב' ס'ג' ע' 3) רִיחָה לְמִלְסָה סְמָקָנָל לִי כּוֹ חָוָנָמָה וּמְנוּגָה צְהָב' ע (ק' ק' מ' סְעִיף ו') יְעוּס'.

שם איתיניה רبا לר"ג קרשה בו או שחתך סלע מקודשת. והא דלא מוקי לה בדאמרה אין הינו משום דקתי סתמא מקודשת ממש כשאר קידושין דמסתמא לאו אורחא דAMILתא שאומרת אין, אבל למאי דומוקי לה בדשיך קתני שפיר סתמא מקודשת דסתם קידושין דעתמא נמי ע"י שידוכין הם כדאמרין לעיל דרכן מגיד מאן דמקדש بلا שידוכין:

שם אילמא רצחה דאמרה אין בו. הא דנקיט בכ"ג שהධוקין סותרין ולא קאמר אילמא רצחה דאישתקה נהאה משום בהיא בריתא הינו סיפא דהאי בריתא דעליל בסמוך אמר לה בנסי סלע בפקדון ואוקמן לא רצחה דאישתקה ותו לא שיין למימר רצחה דסיפא הינו דאישתקה, כן נהאה לי:

תוספות ב"ה בשם שני אשנה נקנית בו. תימה רדו"ל למימר איפכא דהא קנייני אשנה לא יפלפני אלא משודה עכ"ל. ולענ"ז יש ליישב דאכתיב בשדה לא ידען ולא מיקני בפחות משווה פרוטה דהא בשדה עפרון גופא הרוי קני אפיקלו בפחות משווה פרוטה דהא בבני נח פחותה משווה פרוטה נמי ממוני הואר, ועוד דלא אשכחן בחדייא דפחות משווה פרוטה לא מיקרי בסוף דנחי דפשיטה לן דאין יוצא בדינין ולא ניתן להישبون הינו משום דמסתמא נתן למיחלה משא"כ לעניין קניון דלא תליא מידי בהכי אלא גזירות הכתוב הוא שציריך שיתן שם דבר לקנות בו סדר"א דפחות משווה פרוטה נמי כראשחן בחלייפין, אבל בקידושי אשנה פשיטה לן טובא כדאמרין לעיל דבפחות משווה פרוטה לא מקニア נפשה לפ"ג גירות רשי לעיל. ועוד יש לומר דאיצטראיך לעניין פחות משווה פרוטה בדבר מאכל או בכלים דאפיקלו בנמכר לעכו"ם איצטראיך למליך לעיל מקרו דמכסף מקנתו ולמעט פחתות משווה פרוטה בתבואה וכלים דס"ד דמקربה הניתה ומהאי טעם באקרע לא פשיטה לן כולי האין ואדרבה לעניין מודה במקצת איכא למ"ד דיצאו כלים למה שכן אפיקלו בפחות משווה פרוטה ומ"ה קאמר שפיר כשם שאין אשנה נקנית והינו נמי מהאי טעם דasha בפחות משווה פרוטה לא מקニア נפשה, ועוד דילפנין קידושי אשנה מהקיים באחרות ואחרת מגורה שוה דשכיר שכיר מנמכר לעכו"ם, כן נהאה לי ודרכך:

גמרא אמר רב אשי אמר רב כי יהונן וקשיין לעולם יותר מדור המבול. ע"ג בבדור המבול עיקר עונשן על עיריות הו משמע נמי דהו חשידי אפיקלו על אשת איש כדאיתא במדרש הובא ברש"י בחומש דמלך אשר בחרו דרשיין שהיו בגין על אשת איש, מ"מ לא הו חמיר כ"כ עונש אשת איש כין שלא הו שיך פסול ממזורים קודם אלא דבפסול ממזורים דמתרגם ר"י מולדין בין מנשי חבריהן אלמא דבפסול ממזורים תלייא מלילתא ולא בניאורף, והינו דמייתי לה אמי שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין שגורם פסול ממזורים בישראל ע"ג דשוגג קרוב למזיד הוא ועיין במהרש"א:

(ט) שם ח"ב סימן ריד אות יא, סימן רכו ד"ה אבל כפי, אותן ה:

איכפת לה שתחוור ג"כ מהפקדון, בן נהאה לי וכן נהאה ג"כ מלשון הריבט"א ע"ש:

שם שלח ליה אין לא שמייע לו כו אתון דשמייע לבו חשו לה. משמע דרבא אין כאן חSSH קידושין כלל דאפיקלו אם נאמר דרבא ס"ל נמי הא דشمואל דחישין שמא שוה פרוטה במדרי אכתיב אין כאן ספק קידושין מציפתא דאסא דכין דאמרו לה הא לית בה שוה פרוטה א"כ לא נתרצית כלל באוון קידושין דציפתא. ט) אלא דאכתיב איכא למידק אפיקלו למאי דפרק וב אחים אותו כולחו נשוי גמורי מ"מ מיד ספיקא לא נפקא דלמא האי אתה דין גמירה וא"כ מדלא שדייתנהו מסתמא לקידושין נתכוונה ואמאי לא חיש כלל לספק קידושין. ונראה דהא דשתייקותא לאחר מתן מעות לאו כלום היא עיקר הטעם משום דבעדי קידושין בעין דבר ברור להוציאיה מחזקת פניה להזקת אשת איש ומהאי טעם באכל קידושין דעלמא ע"ג דהיא שתקה מ"מ כין דשתייקה כי האי כהוואיה דמייא הו"ל דבר ברור לגבי העדים, משא"כ הכא שאין לעדים שום הוכחה דנתכוונה לקידושין דהאיכא למימר מי דשתייקה הינו מיהו עדין צ"ע מההיא דאיתא בהג"ה ש"ו"ע אה"ע (סימן כ"ז) דבוחני לשוני דמסתפקה בגמרא אי הו לשון קידושין וכן בנתן ספק קידושין, א"כ תיקשי ההיא דהכא דמשמע שאין כאן חיש קידושין כלל, ויש ליישב ולחקל ודרכך:

קונטרס אחרון [כח]

שם שלח לו און לא שמייע לן אתון דשמייע לבו חשו לה. משמע דרבא אין כאן חSSH קידושין כלל למאי דלא שמייע ליה הא דshmואל. וקשה לי לרבע נמי ליהוי ספק קידושין מצד ד' זוזי דאיתא בה דשקליתא ואישתקא. דנחי דמסיק וב אחא אותו כולחו נשוי דין גמורי אכתיב מיד ספיקא לא נפקא דלמא הא איתתה דין גמירה דלא מחייב באחריותה ומדלא שדייתנהו שמע מינה דלשם קידושין קבלתו. והנראה מזה כין שאין הדבר ידוע לעדים לא הו דבר ברור לגבייו מש"ה לא הו קידושין כלל ואמאי הא לא הו דבר ברור אצל העדים: ע"כ ק"א.

שם ההיא איתתה דהוה מוכנה וורשבי כי ואמר ר"ג יבולה למימר אין שקל' וידי שקל'. משמע די לאו מהאי טעם א מקודשת, וכן בדשיך נמי מקודשת כרבסמו וע"ג דלא ייב לה מיד דהא דידה קא מהדור לה א"ה מקודשת כמ"ש הרא"ש ז"ל דמסתמא מחללה לו. ולכארה יש לתמונה כין שלא מחללה בפיוש' הו"ל דברים שבלב דקי"ל דאין דברים ומאן יימר דמחלה. מיהו לפמ"ש לעיל (דרכ"ר ע"ב) בשיטת רשי"ג בי מהילת מלאה והערמת ריבית דע"ג דידה קא מהדור לה א"ה בההיא הנאה דלא צדקה למיזל בדין ודין שוה פרוטה ומתקדשת בו וכותבת ש מהזורה מוכrho לשיטת רשי"ג א"כ ה"ג:

אתה שפיר בכ"ג:

הකנת גוף החפץ וא"כ ה"נ אמר לא יקנה שיעבוד הקרקע ע"ז שטר ואדרבה קייל דההנקנת השיעבוד עדיף מההנקנת הגנו אףלו לעניין דבר שלא בא לעולם, ונהי דלענין לגבות מהל孔חות ייל' דלמ"ד שיעבודא לאו דאוריתא אפל' אם כתוב אחוריות בפיירוש נמי לא טריך מדאוריתא ואפשר שלא ההנקה לו השיעבוד בשטר מעכשו אלא מכאן ולהבא בשעת הגוביינא דאע"גadamrin בפרק כל שעה נפסחים ל"א ע"א דלכו"ע הכא זובין להה אתא בעל חוב וטריך דלמפרע גובה על כrhoחן למ"ד שיעבודא לאו דאוריתא הינו מדרבן וא"כ כשיעבד בפיירוש לעולם דאע"ג דהוי מדאוריתא הינו מכאן ולהבא דוקא משא"כ לעניין יתומים אין להליך דאפל' אי מכאן ולהבא שיעבד לו כשלא יגבה חובו אפ"ה שפיר גבי מיתמי כשייעבד לו בפיירוש. והשתא את שפיר נמי הא דמקשה הש"ס ס"פ גט פשוט (שם) דרכה אדרבה מזקאמו גבו קרקע יש לו וא"כ על כrhoחן מוכח דס"ל שיעבודא דאוריתא מטעמא דנכסי דבר איןש ערבעין בהה ומ"ה למפרע גובה, דאי ס"ד לאו דאוריתא א"כ אפל' שיעבד לו בפיירוש לא מהני אלא מכאן ולהבא א"כ אmai שkil הבכור פי שניים הא לא קריין בהה בכל אשר ימצא לו, כן נראה לי נכוון ומה שהקשה הריטב"א מסוגיא דערכין יבואר בסמוך ודוק היבט:

ארכן-תומך

קונטרא אחרון (כת)

בגמרא אלמא קסביר שעבודא לאו דאוריתא. ופירושי דמלואה ע"פ ומלה בשטר שין בזה אם לא שעבודו בפיירוש. וכ"כ הש"ק בחומר (ריש סי' ל"ט) לפסק הלכה אלא דבחידושי גיטין ר"פ הנזקין לע"ז 2020-07-17 מה"ח ע"ב הקשתי על זה מסוגיא דר"ג גט פשוט ע"ש. וכן כתבתי לישוב ולקיים שיטה זו בטוב טעם דהיכא דשייעבדו בפיירוש לכו"ע שיעבודא דאוריתא לעניין לגבות מירושים עכ"פ וכמ"ש בפנים: ע"כ ק"א. **תוספות** בר"ה אמר רב פפא כי. ותימה דבשילוח נת פשוט קאמר ר"פ גופא בו דשייעבודא לאו דאוריתא עכ"ל.

האי לישנא דשייעבודא לאו דאוריתא ליתא התם אלא מזקאמר התם גובה מן היורשים שלא תנועל דلت ממשע להו דלפי"ז ס"ל דלאו דאוריתא וע"ש בתוספות ובhalcot הר"ף דלא מוכחה מידי. ולענ"ד יש לפרש עוד דאפל' אי סבר דאוריתא אפ"ה ניחה להה טפי לומר טעם דנעילת דلت לומר זוגבון אפל' מיתומים קטנים כדאמר רב פפא גופא בר"פ שום היתומים דהא דרב נחמן מעיקרא לא hei מזדקק לנכסית יתמי מדוריתא. ביעוד נראה דמסברא נמי פשיטה לה לרש"י ז"ל דכיוון שכח אהירות בשטר מהיכא תיתני נאמר שלא בגין מהיתומים הא קייל דקרוקעות נקנין בשטר, וליכא למימר דכיוון שאין מקנה לו גוף הקרקע אלא לשיעבוד בעלמא אינו נקנה, הא ליתא דהא קייל דבעל חוב קונה משכון ואפל' בשעת הלואתו לעניין השיעבוד שבו שאין נעשה מטללים אצל בניו אלמא דמהני משיכת המשכון לעניין שיעבוד כמו לעניין

דף ג ע"ב

גמורא אמר ר' יהודה אמר שמואל והוא שהרישה מהחיים. ופרש"י ואשמעין דקריבה לאחר מיתה. והוא דאשמעין הци בעלת ילדות טפי מבשר עולות נראה לי דבשער עולות פשיטה דיקולין להקריב לאחר מיתה כיוון דמכפר נמי עשה דיורשין כדיםקין בפ"ק דובחים (דף ד ע"ב) משא"כ בעלת ילדות ס"ד דאין קריבה לאחר מיתה כדקומה התם אי איה ילדה ננים מי ילדו קמ"ל כדרשין החתום דסוף סוף מכפר נמי עשה דידה ודיורשין ע"ש, ולרבי יוחנן ור' דבسمוך נמי נראה דנקיטת עולת ילדות לאשמעין נמי הא:

שם אלמא קסביר שעבודא לאו דאוריתא. וاع"ג דלכו"ע איכא מיהה שעבודא דרבנן הינו משומן נעלמת דلت והכא לעניין קרבן לא שייך האי תקנתה ועין בסמוך, והינו דקאמר רב פפא בסמוך טמא דשעבודא דאוריתא ובפרק גט פשוט נ"ב קע"ז ע"ב אמר טמא דנעילת דلت ועין בסמוך ובזה נתיחסה קושית הש"ק (ריש סי' ל"ט):

ריש"י בד"ה לאו דאוריתא בו. אלא מלה בשטר שהוא שיעבודו דכתב לייה נבט אהדרין לך משתעבדי כי עכ"ל. והקשה הרשב"א ז"ל בחידושין א"כ כי לא כתבת לייה נמי דהא קייל אחריות טעות סופר היא. ולכארה משומן הא לא אירא דמ"ד שיעבודא לאו דאוריתא על כrhoחן דהא דקייל אחריות ט"ס הינו לאחר שתקנו חכמים שיגבה מלוקחות בשטר א"כ מסתמא לא שדי אנייש זוזי בכדי והתנה כן ומ"ה תלין בט"ס וכמ"ש הרשב"א ז"ל בעצמו, אלא שכבר הקשתי לשאול בר"פ הנזקין גיטין מ"ח ע"ב על שיטה זו דרש"י והוא שיטת הש"ק ז"ל (בחומר ריש סי' ל"ט) לפסק הלכה דא"כ Mai מקשה הש"ס ס"פ גט פשוט (דף קע"ז ע"ב) דרכה אדרבה דמי סבר רביה שיעבודא לאו דאוריתא הא אמר רביה גבו קרקע יש לו ומאי קושיא הא התם איירי בשטר וא"כ בנסיבות מצין לאוקמי דאיiri שכח לו אלמא שהיו נהגין לכתוב כן בכל השטרות וא"כ כו"ע מודו דהוי דאוריתא וזהחתה שם בצע"ע.

אמנם ב כשדרקתי כאן נראה לי דadrבה שיטה זו נcona ותחללה אפרש מה שהכרחו לרש"י ז"ל כאן לפרש כן הינו משומן דסוגיא דשמעתין משמע הци מדאMRIIN בסמוך דאי איתמר בהא הו"א משומן דמלואה הכתובה בתורה כתובה בשטר דמי אלמא דaicא מי הם מלה בשטר דכו"ע מודו לגבי מיתם מדאוריתא. ביעוד נראה דמסברא נמי פשיטה לה לרש"י ז"ל דכיוון שכח אהירות בשטר מהיכא תיתני נאמר שלא בגין מהיתומים הא קייל דקרוקעות נקנין בשטר, וליכא למימר דכיוון שאין מקנה לו גוף הקרקע אלא לשיעבוד בעלמא אינו נקנה, הא ליתא דהא קייל דבעל חוב קונה משכון ואפל' בשעת הלואתו לעניין השיעבוד שבו שאין נעשה מטללים אצל בניו אלמא דמהני משיכת המשכון לעניין שיעבוד כמו לעניין

(כ) יהודה עלה אה"ע ח"מ סימן קפו מד"ה ומ"ש להשיג:

את שפיר דהتم וראי איצטרכו קרא לאיסור מיתה אלא ורקשיות התוספות מסווגה דהتم דמהדר אקראי דזהורה משמע דפשטה דקרה לא איררי לאחר מיתה, ועל זה שני שפוד, ודוק ועיין שם בתוספות פרק ד' מיתות:

תוספות כר"ה לכו"ע בעשה. אמר ר' דיאבא עשה באשת איש בגין רוכך באשתו בר עכ"ל. (א) ונראה דלפי"ז אפליו

לפי המס肯א דבישראל אכן קרא דמייתת הבעל מתיר אף"ה בגין נח אסורה מעשה דודבק, ובזה הוי ATI שפיר הא ذקאמר יהודה הרוצואה ותשרכ מושום דתמר בת כהן הוה ואחת פנואה הוה, ולשיטת ר' ATI שפיר דרבנן נח אין מיתה הבעל מתיר אבל לאחר שאמר יהודה צדקה מני וא"כ ראה ונזכר והכיר בה שהיא בתוללה דער ואנן שלא כדרוכן שמו ובבן נח לא הוי בעולות בעל אלא בצדרכה וקידושין נמי בגין נח לא מהני מידי והינו ذקאמר צדקה מני ולא יסף לדעתה אפליו למ"ד לא פסק, כן נראה לי נכן. אלא דלפי"ז יש לדקדק Mai מיתי בסמוך מאלמנה לכ"ג דלמא קרא לאלמנה מן האירוסין דמההיא עשה דודבק בלבד עשה דודבק. מיהו בהא איכא למייר איצטרכיך דבها לא שייך עשה דודבק. מיהו בהא דהאי קרא בלבד אלא דמקרה דפן ימות במלחמה לא מיתתי מידי דהאי קרא וראי לא רוכרא דפן ימות במלחמה לא מיתתי ATI שפיר: בא"ד תימה ולא ילפינן שתתריד מיתה בקי"ז בנת בר. קושיא זו דוקא אפר"י קאי משא"כ לשיטת רשי" לא שייך להקשנות בן דادرבה מקריא דגט משמע לו דמיתה איינו מתיר בכתיב ושלחה לו ולא לאחרות והינו דלא מקשו התוספות בן בתחלת הסוגיא. מיהו עיקר תמייתת התוס' לא הבנתי דادرבה היא הנותנת דגט כיון דמתיר לגמרי ופקעו נישואין הראשונים מש"ה אסורה ליבם דהו"ל אשת אח שלא במקום מצوها משא"כ מיתה הבעל כיון דחויזן דמותרת ליבם ומזהו נמי איכא דאגידה ביה מלחמת זיקת הבעל אילא למייר דמש"ה מיתה הבעל איינו מתיר לגמרי ולפי שיטת התוספות טפי הוי להו לאחותי ק"ז מאחותה אשה דמיתת אחותה מתרת וגט איינו מתיר, ויש לישוב ודוק'ך:

דף יד ע"א

רש"י יבמה יבא עליה ולקחה לו. כלומר ביאת חן לקוחיה עכ"ל. משום דمفשבתיה דקרה לא שמעין שנקנית לו באotta ביאת אלא מצוה הוא דרמי וחמן דאפשר רוכך עליה אבל ביאת אלא מצוה בך, ואדרבה אפשר דלא מישטריא ליה אלא ביאת ריאונה לחוד, ואפליו את"ל דשריא ליה אפשר דאחר כך צריכה קידושין אחרים, אבל מדחטיב יבא עליה ולקחה לו משמע דביבאה זו קנהה לגמרי כאشو לכל דבר:

גמרא רתניא יכול היה כסוף ושטר גמורים בת. ע"ג דבשר קידושין אין כסוף ושטר גמורים כל אלא אירוסין עושין מ"מ כיון דאשכחן ביבמה דביבאה לחוד גמור בה ומזמן נמי (א) מהרש"ס ח"ז סי' קמד ד"ה ומה שהקשה, אולם גוף. מנ"ח מצוה לה אוט ב:

האי טמא והינו כדרפרישית. ובזה יתישב ג"כ מה שהקש בתוספות ר' י"ד ובהריטב"א והש"ך (ס"י ל"ט סק"ב) דעל כרחן לר' פ שיעבודא דאוריתא מדקאמר בערכין וכ"כ ע"א) ובכתובות פרק הכותב [פי"ז ע"א] דפריעת בעל חוב מצוה ומילא משמע דליך אלא מצוה א"כ שיעבודא לאו דאוריתא ע"ש בארכות. ולפמ"ש ליתא דמדר' יוחנן נשמע לר' נחמן, ועוד דלענ"ד ר' נחמן גופא ס"ל שיעבודא דאוריתא מההיא דיתומים שבבו קרוע בחוב אביהן בפרק יש נוחלין (דר' ק"ח ע"א) כמ"ש בחידושי לבל"ק (דר' ב' ע"א) ע"ש בטוט טעם. וכך למאי דמקומין בפרק כל שעה [נסחים לא"ע ע"א] טעמא דר"ג ביתומים שבבו בחוב אביהן דעתמא משום דרי' נתן מ"מ מדר' נתן גופא מוכח לשיעבודא דאוריתא, וכן נראה ג"כ מלשון הרשב"א ז"ל בסוף חידושי קידושין ע"ש. אלא על כרחן דרכ' למ"ד שיעבודא דאוריתא נמי שייך טעמא דפריעת בעל חוב מצוה אי לעניין יתרומים קטנים או לעניין מטלין וכמו שאפרש עוד בזה בכתובות פרק הכותב [שת] בעזה". ועיין ג"כ בחידושי בר"פ הנזקן שקבלתי עלי להאריך בדיני שעבודא דאוריתא וכבר יצאת ידי נdry לעת הזאת בדברי אלה המועטים ודעתתי להוסיף איה בתוספת מרווחה במקומות אחרים בעזה"י ודוק היטב:

גמרא וקונה את עצמה בנת וכמיתת הבעל בשלמא נת דכתיב ונתן לה ספר בריתות אלא מיתה הבעל מנ"ל. הא דלא יליף מיתה הבעל מדחטיב ונקרא שמו בישראל בית חלוין הנעל ודורשין לקמן בשמעתין כיון שלחלה נעל הורתה לכל ישראל אלמא דלא מיתסרה מלחמת בעלה הראשון, אלא איכא למייר דשאני הטעם דיבכם במוקם אחיו קאי וא"כ חילצה במוקם גט קאי כיון נראה לי. מיהו יש לי לדקדק לפי שיטת התוס' בסמוך דהא דאמירין לכ"ע בעשה הינו ודבק באשתו ולא באשת חבירו וא"כ מי שנא בגט דפשיטה ליה דמתיר לגמרי דכתיב וייצה מביתו והיתה לאיש אחר דלמא אכתי בעשה קאי וא"ה שאפרש בסמוך לפ"י ר' ז"ה דהא דאמירין לכ"ע בעשה קאי וא"ה הינו בעולות בעל דוקא א"כ בפשיטות מצין למייר דהא דכתיב והיתה לאיש אחר זימני דאשכחן נמי בהיתרא באروسה, ואפשר דהכא אספר בריתות סמי' דמשמע דלא אגidea ביה כלל ממילא דרכ' לכתלה מורתה להנשא לאחר וא"כ וראי איררי אפליו בעולות בעל דכתיב ובעה:

שם אלא מיתה הבעל מנ"ל. נראה לי דפשיטה ליה דלא שייך איסור אשת איש לאחר מיתה לחיבתו חנק דודאי הוי ידע דaicא כמה קראי כיון אלמנה לכ"ג ולא תהיה אשת המת החוצה ואו כי ימות האיש האחרון לא יוכל בעלה הראשון וגומר, אלא דעיקר פירכה מעיקרא הינו לאיסור לאו או עשה וא"כ איצטרכיך שפיר קרא דלא תהיה לעניין שאין קידושין חופשין והו"א לאין קראי דבסמוך. ולפ"ז אין מקום למה שהקשה מהרש"ס ז"ל Mai מקשה הכא מעיקרא מיתה הבעל מנ"ל ותיפוי ליה דaicא בעירות שני כתובים. ולמאי דפרישת

הראש בעבר עבר כיון דミלתא לאיסורה הוא למכור עצמו, ובמכוrhoהו ב"ד כ"ש דלא שיק hei תקנתה וחשא דשם יאמר אלא אפילו לירוש לקיש דמשיכה מפורשת מן התורהrica איכה למימר נמי דעתך עברינו בכלל וכי המכון ממכר לעמיטך או קנה מיד עמידך דפשטה דקרה ממשען שكونה איזה דבר מיד עמידתו ולא שקנה עמידתו גופא ובאייך פרשה כתיב דין מוכר עצמו, וליכא למימר נמי דאתה נילך בק"ז מטטלין שאין עצמו, נקנין בשטר ונקנין במשיכה כ"ש עבר עברי שננקנה בשטר, לאicia למימר חליפין יוכיח שكونה במטטלין ואינו קונה בערך עברי, אלא דאתה היא גופא קשייא עבר עברי אמא לא מיקני בחליפין הא כתיב בהדייא בחליפין לקיים כל דבר וילפין שהכל נקנה בחליפין וכ"ש הכא דאייכא ק"ז מטטלין דלא מיקנו בשטר כמו שאפרש לקמן (דף כ"ז ע"א) ואפ"ה נקנין בחליפין, וליכא למימר נמי דמיימת חליפין מכסף מקנתו, דהא מסקין לעיל דכסף מקנתוacha לא מעט שאיינו נקנה בכליים בערכות משווה פרוטה, וליכא למימר באכף לחוד תדע דמלשון התוספות לא משמע שאינו נקנה אלא באכף לחוד תדע דמלשון התוספות לא משמע הци כמ"ש מהרש"א ז"ל בסמוך, ואף לפי מה שאפרש בלשון התוס' דלא כמהרש"א אכתה קשה הנחיה למאן דאית לה שכיר שכיר אלא למאן דלית לה שכיר שכיר וילך קניין כסף במוכר עצמו מוכי תשג' ומכוrhoהו ב"ד מאמה עבריה א"כ קשה בין באמה עבריה ובין במכוrhoהו ב"ד מנא אין דלא מיקנו בחליפין האיכא ק"ז, ודוחק לומר דפלוגתא דתנאי היא לעניין חליפין, ועוד דא"כ קשה מי מקשה הש"ס למאן דלית לה שכיר שכיר מנא אין דכסף קונה הא ايיכא למימר ק"ז מטטלין דלא מיקנו בשטר Mai איתך לך למייר חליפין יוכיח דחליפין גופא הא אמרת דקני. ולכואורה היה נראה לי זהה דחליפין לא מהני לפין מדאיתך אמה העבריה לאם בתם אברהם ואמיכל וא"כ ايיכא למילך נמי מה אחות לא מקניא בחליפין אלא הא ליתא לפמ"ש התוספות (דף ג' ע"א) לעניין חליפין גופא דמייעות קניינים לא לפין מהורתה. וכן לפי מה שכחתי שם מסברא דידי נמי לא שייך למעט חליפין באמה מהקישא דאיתך כמבוואר שם.

זה נראה לענ"ד זהה דפשטה לא דחליפין לא מהני בערך הנמכו לישראל היינו מושום דכתיב בערך כנעני והתחנלהות אותם לרשota אחוזה והקישו הכתוב לשדה אחוזה ומינה ילפין נמי דנקנה בחליפין כמו שדה אחוזה ומדכתיב אוחם ילפין לקמן אוחם הקישו לשדה אחוזה ולא עבר עברי וא"כ משמע לכל הקניינים דשייכי בשדה אחוזה לא מהני בערך עבר כי אם היכא דגלי קרא בהדייא וא"כ ממילא אימעט נמי חליפין, והוא דבעינן למילך לעיל מכסף מקנתו למעט חליפין היינו דוקא בערך עברי הנמכו לגרוי למאן דלא יליך שכיר שכיר או אף למאן דיליך שכיר שכיר אייכא למימר בגזרה שוה דשכירות שכיר הינו לרוביו קניינים ולא למעט קניינים וכמו שאבאר בארכיות. ומכ"ש דאתה שפיר טפי למה שאפרש בסמור מסברא נפשאי בגזרה שוה דשכירות הינו דוקא נמכו לישראל

דאיתך השוו היהו להדרי וא"כ ממילא יש לנו לומר דכסף ושטר נמי גומרין בה, וכן נראה מילשון רשי ז"ל בד"ה ודולמא כאשה מה אשה כסף ושטר בכיה, וככונתו דכוונה המקשה דקאמר כי אשה הינו לעניין דחוקשו היהו להדרי, כן נראה לי. כי אלא דאתה היינו יש לזכור השטא נמי דכתיב יובמה דלמא לא ATA למעט אלא שאין גומרין כמו ביה אבל לעולם דARIOSEN עושין כסף ושטר, ויש לישיב:

שם ובmittah היבם מ"ל ק"ז כו. והקשה מהרש"א ז"ל לדлем"ש התוס' לעיל דאייכטריך קרא לעיריות דלא נילך במה מצינו משתמש איש ה"ג ביבמה מצינו למילך במה מצינו מאשת איש, אלא דניחא לה למילך בקהל וחומר. אלא דאתה קשייא לי לשיטת מהרש"א ז"ל לעיל דמלכתיבי שני כתובים בערכות אלמא דבעלמא לאחר מיתה שריא וקראי דלעיל לא מיתרו וניחא לתלמודא למילך מגופא וא"כ ה"ג ביבמה אמא מהדרין אקרא ולא ילפין מדאייכא שני כתובים בערכות ועמ"ש לעיל דלא הו שמי כתובים, אלא דבלא"ה נראה לי דהתוספות לעיל נמי לאו במה מצינו בעי למילך אלא מפשטה דקרה דכין דאשכחן דבאתה איש לאחר מיתה לא מיקרי אש עמידך א"כ בערכות נמי לא קריין אשת אביך ואשת בך לאחר מיתה. והשתא את שפיר דביבמה לא שייך לומר בן דארוכה פשטה דקרה דכתיב לא תהיה אשת המת החוצה יבמה יבא עליה משמע דלעולם אינה מותרת לאיש זר כי אם ע"י יומם או

חליצה והיינו דאייכטריך קרא, כן נראה לי:
תוספות בד"ה אמר קרא בכחה ע"כובא. וא"ת מ"ל דאיתא בכח למעוטי יבמה מגט בו עכ"ל. ולכואורה הלשון אינו מדויק דכין דדרשנין בכחה ע"כובא א"כ כולחו ילפין מינה דאייה מותרת אלא ע"י בכחה. ונראה דעיקר קושיות נמי בעניין זה כיון דכתיב בכח מ"ל דמיית היבם מתיר ואמאי לא מעטינן מיתה היבם ואי משום דק"ז אפקא ממיועטה ה"ג בgets איכא ק"ז, כן נראה לי בכונותם אלא דיש להרין בעניין אחר דלקושטה דAMILTA מיתה אשכחן דמתיר טפי מגט כדאשכחן באחות אש, אלא דבלא"ה משני התוספות שפיר:

דף יד ע"ב

משנה עבר עברי נקנה בכחך ובשטר. משמע דבנהנו לחוד נקנה ולא במשיכה ולא בחליפין, וא"ג דמלשון המשנה אין הכרע דאייכא למימר מילתא דאיתא במטטלין לא כתני כמסקין לקמן גבי עבר בכענין מ"מ מסוגיא דמשמעות וסוגיא דעלמא מבואר להדריא דלא מהני בערך עברי כי אם כסף ושטר לחוד וכ"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות עבדים זפ"ב ה"א. **ש** אלא דעתמא דAMILTA לא ידעין דנהיה דלענין משיכה איכא למימר דפשיטה דלא מהני דמהיכא תיתוי, ולא מיבעיא לר' יוחנן דמשיכה במטטלין תקנתא דרבנן בעלמא הוא שמא נשרפו חיתך אפשר דלא שייך בערך כמו שאפרש לקמן גבי עבר בכענין (דף כ"ב ע"א), ועוד דלא רצוי חכמים לתקן קניין

כב) המקנה:

יליף שכיר שכיר וכמו שהקשה בעל עצמות יוסף.תו קשה בכךין דפסטה דקרו כתיב כי תקנה וכי ימכוור והיינו בכסף ואפ"ה מספקא לתלמידא מנ"ל שהקניין נגמר בכסף א"כ אמא משני מדרתיכם והפדה מלמד שmagura ופרש"י ועל כרחך היינו בכסף דאי לאו הכל במאי מגעה, ואפתא מגן"ל שנגמר הקניין ע"י נתינת הכסף דהא לעניין נתינה כסף בלבד"ה ידעינן מדרתיכם כי תקנה וכי ימכוור.

והנראת לענ"ד שזה הכריחו לרשי"זיל לפרש כל השקלה וטריא דשמעתין בכסף מנ"ל דלמא במשיכה ביון דסתם מחק וממכר היינו בשני דברים הללו שהליך עושה משיכה והמכר מקבל הכסף כמ"ש התוס' להריא בריש פ"ב רבכורות זיג ע"א אלא דלא ידעינן באיזה מהם נגמר הקניין, וא"כ מקשה הכא שפיר דכיוון דכתיב בעבד לנעני והתנהלתם אוטם משמע דאותם הוקשו לשדה אחזקה וכמרקען דמי שא"כ עבר עברי לא איתקש לשדה אחזקה ולא הו כמרקען אלא כמטללים, וכ"כ הריטב"זיל בסוגיא דיעידר דעתך עבר עברי כמטללים דמי לכ"ע ביון שאין גופו קניי למורי כמו עבד בנעני, וא"כ לרש לקיש דמשיכה קונה במטללים דלמא ה"ג במשיכה ולא בכסף, ולທבר רמשני הש"ס דכתיב מכסף מקנתו בנימכר לגוי מקשה הש"ס שפיר אשכחן נימכר לגוי של קניינו במטלlein בכסף דכתיב לעמיתך במשיכה משמע לדגוי בכסף כדאיתא רבכורות זיג ע"ב. אבל נימכר לשראל אדרבא איתן ל"ז לימייר ביון דASHCHAN לדגוי בכסף כמו שאר מטללים א"כ לשראל לא מיקנו בכסף אלא במשיכה דבכלל מטללים הוא והיינו דוקא לר"ל דלי' יוחנן מה נפשך נקנה בכסף דאו למקרען או למטללי מדרמית לה וכמו שאפרש עוד בלשון התוס', והשתא משני שפיר דכתיב והפדה מלמד שmagura מפדיונה א"כ על כרחך לא מצין לימייר כמטלlein דמי ונקנה במשיכה ע"פ שעדיין לא נתן הכסף, והוא ודאי ליהא דבל כמה שלא נתן כסף אי אפשר לומר שקונה במשיכה גרידא ביון דלא משכחת גירעון אינו קונה כלל כדאמרין לעיל (דף י"ב ע"א) דר"ל גופא מסיק גורעון דומיא דעתך מה יעוד כל היכא דלא מציא לעידר לא קני לה ה"ה לגרעון כל היכא דלא מציא לגרען לא קני לה וא"כ על כרחך לא קני במשיכה כלל כסף וליכא לימייר דבעיא כסף ומשיכה הא ליהא דא"כ לאו למקרען ולא למטלlein מדרמית לה ובמטלlein אי אפשר לומר דבunning תרווייהו דא"כ מיועטא דעתיך לא אשכחן כדאיתא רבכורות.

וא"ת תקשי א"כ היאק קונה בשטר הא לא אשכחן גירעון, שתי תשובות בדבר חרוא איכא למימר גורעון דומיא דעתך ההיינו דוקא במילתה דכתיבא בהאי עניינה למאי דיליפין מוכרי איש את בתו לאמה וכל מחק וממכר ע"י כסף הוא, ועוד דהא כסף קונה בכל מקום. יותר יש לחמה דלבתר דASHCHAN מכסף מקנתו שכסף קונה נמי לעניין עבד וכ"ש למאי דיליפין נמי מוהפהה דכסף קונה בעבריה א"כ אהזרי אפיקא قولוי האי ומה לן לחלק בין נימכר לגוי לנימכר לעבריה ובין עבריה לעבריה ובין מכוrho ב"ד למוכר עצמו, ואפילו את"ל דכיוון דכתיב בעבד לנעני והתנהלתם אוטם והוקש לשדה אחזקה דנקנה בכסף משמע דאותם למשמעות עבד עברי דאיינו נקנה בכסף כדפרישית בסמוך, דא"כ לקמן דיליפין שטר מהקיים דאחרת נמי אmai לא מקשה בכח"ג דASHCHAN עבריה ומכוrho ב"ד מהקיים דעתך לעבריה אבל מוכר עצמו מנ"ל למאן דלא

מנימכר מישראל ולא נימכר לגוי מנימכר לישראל, כן נראה לי. מיהו אconti יש לפפק דאפשר דמיועטא דאותם לא שייך למעת אלא אונן קניים דשיכין בקרקעות ולא במטלlein משא"כ חליפין דשוה בקרקעות ומטלlein לא שייך למעט ממיועטא דאותם וצ"ע.

וזע"ד נראה לי דאפשר דלא שייך קניין חליפין בעבד עברי הנימכר לשראל דאע"ג דכתיב לקיים כל דבר הינו דוקא בדבר שיכול לננות קניין עולם משא"כ בעבד עברי שאין גוף העבד קניי לו לא שייך בהי קניין חליפין דשיכר קרייה וرحمנה וא"כ הוויל להשתעבד בו למלאכה בעלמא דשיכר קרייה וرحمנה וא"כ הוויל כמו קניין דברים שלא מהני קניין חליפין, ואע"ג דמסקין לקמן עבד עברי גופו קניי הינו דלא מהני בהי מחלוקת שוגוף קניי לו על השיעבוד משא"כ לעיקר קניינו ודאי אין גופו קניי לגמרי תקנין חליפין דבקרים, נמי אmai לא ועדין צ"ע:

קונטרס אחרון [ל]

שם עבד עברי נקנה בכסף ובشرط. משמע דאיינו נקנה במשיכה וחליפין וכמ"ש הרמב"ם זיל. וקשה לי אmai לא מקני בחליפין הא כתיב לקיים כל דבר. והארכתי בזה ולא מצאת מקום לישב אם לא שנאמר דכיוון דעתך עברי אין גופו קניי לא קריינא בהי לקיים כל דבר עיין בפנים. אח"ז ראיית בספר משנה למלך נפ"ב מהל' עבדים הל' אין שהרגיש בזה וכח בدلיפין לה מכסף מקנתו ואינו נקנה בחליפין. ואע"ג דלמא דקייל' רב נחמן דפיורי לא עבדי חליפין על כוחך מוקמינן לקרא דכסף מקנתו לעניין פחות משה פרוטה אפ"ה ביון דלמאן דליתליה דרין ס"ל דעתך עברי אינו נקנה בחליפין ה"ה לרב נחמן, דבהכי לא פלייני ע"ש. ודבריו חומרין דהא ונאי איצטראיך קרא למשמעות דכל כמה דליך דליך מיעוט ממילא הוא בכלל לקיים כל דבר. ועוד דיליפין בק"ז מטלlein. ועוד קשה למאן דליתליה שכיר שיכר כמ"ש בפנים. ובחדושי מהר"י מטראני מצאי שכתוב דיליפין מוחתנהלthem אוטם כדפרישית נמי בפנים אלא דשדיית בה רוגא כמ"ש בפנים אלא מהחוורתא כדפרישית: ע"ב ק"א.

גמרא עבד עברי נקנה בכסף מנ"ל. וקשה לי הא מפשטא דקרו מצין למילך דכתיב כי תקנה עבד עברי וכחבי כי ימכור איש את בתו לאמה וכל מחק וממכר ע"י כסף הוא, ועוד דהא כסף קונה בכל מקום. יותר יש לחמה דלבתר דASHCHAN מכסף מקנתו שכסף קונה נמי לעניין עבד וכ"ש למאי דיליפין נמי מוהפהה דכסף קונה בעבריה א"כ אהזרי אפיקא قولוי האי מה לן לחלק בין נימכר לגוי לנימכר לעבריה ובין עבריה לעבריה ובין מכוrho ב"ד למוכר עצמו, ואפילו את"ל דכיוון דכתיב בעבד לנעני והתנהלתם אוטם והוקש לשדה אחזקה דנקנה בכסף משמע דאותם למשמעות עבד עברי דאיינו נקנה בכסף כדפרישית בסמוך, דא"כ לקמן דיליפין שטר מהקיים דאחרת נמי אmai לא מקשה בכח"ג דASHCHAN עבריה ומכוrho ב"ד מהקיים דעתך לעבריה אבל מוכר עצמו מנ"ל למאן דלא

לו הותם' לפרש סוגיא דשמעתין לעניין שטר ובודוק כיון בסוף סוף לפי פירושם ברכות לא מיתוקמא אליבא דרי' הוי מצי לפירוש שפיר אליבא דר"ל לעניין משיכה וכפי השיטה ברכות מיתר策 נמי קשייתי השניה דבחדיא איכא מ"ד התם דמשיכה בגין לא מהני.

והנרא מזה דהתוספות קימי הכא בשיטת רשי' דבכוורת דעתמא דרי' במלטליין דילפין מהקדש, אלא ולפי' 17/69/2013 קשה מה שהקשו שם התוס' א"ג מ"ט דר"ל לא אמר כספ' אינו קונה דיליף מהקדש, ומה שתירצשו שם דרשינן נמי איפכא לעמיטך דומיא דגוי מה עובד כוכבים בחדרא, הרי הקשו שם חליפין יוכיה דישראל בתורתו ותירצשו שם דקרה לא אירא אלא משני קניינים דשייכי בכל מכח וממכר הדינו כסף ומשיכה זהה לא יתכן לפי שיטתם כאן דמסקו בסוף הדיבור דשטר וכספ' נמי שיך מיעוטא דלעמיטך בחדרא ע"ג דשם אינו מצוי בכל מכח וממכר ולא מהני כלל במלטליין ואפ"ה דרשינן לעניין עבר עברי לעמיטך בחדרא והדרוא קושיא לדוכתא לעניין חיליפין. אלא די"ל דר"ת לשיטתו שפרש בריש מיכלtiny (דף ג' ע"א) דחליפין מהני בגין וא"כ לעולם הו בתרותי בין ביראlein בין בגין, כן נראה לי נכן וdock היטב.

ומתו מה שכבתבי יש לי לישב דברי הרמב"ם ז"ל בפירוש המשניות שכחבער עברי בסוף נקונה בסוף מרכזיב מאספ' מקנתו וגרעון ילפיןمامה העבריה והשמיט גורה שוה דשכירות שכיר ודרשא דוכי תשיג, וכחבער עוד בסוף דבריו ונלמד אמה העבריה מעבד עברי שהיא נקנית בסוף כו', וזה ממש היפך סוגיא דשמעתין לדרבא באמה העבריה כתיב בגופה קניין כסף מופהפה ועברי הנמכר לישראל הוא דילפין מאמה העבריה או מגורה שוה דשכירות שכיר מממכר בגין. ולפמ"ש ATI שפיר דהرومבר"ם ז"ל נמי מפרש סוגיא דשמעתין אליבא דרי' דוקא לדידיה סתם מכירה האמור בתורה אינו אלא בסוף או משיכה הנוגאים בכל המכירות כמ"ש התוס' ברכות, וא"כ הכא נמי כל השקלה וטריא דשמעתין בסוף מנ"ל היינו מושום דאי אפשר לומר דומיא דמלטליין דבחדרא ומשיכה כי הדדי אי אפשר לומר דומיא דמלטליין דבחדרא מרכזיב לעמיטך, וא"כ מיתתי הש"ס שפיר מופהפה שלא מיקני במשיכה לחוד דכל היכא שלא משכחת גרעון לא קני לה כדרישת, ומילא דעתך כי ימכור איש את בתו היינו בסוף יקנו וכחיב מאספ' מקנתו וא"כ מי מקשה הכא בסוף בתורה לא הו בשטר, משא"כ לר' יוחנן שפסק הרמב"ם כמותו דמשיכה אינו מפורש בתורה כלל והא דעתץיריך מאספ' מנקתו היינו למעת שאר קניינים הדוי נמי בכל סתם מכירה וכיון דגלי קרא דמכספ' מקנתו מיהא דלשון קניין היינו כסף ומהאי טעם פשיטה ליה לר' דכספ' קונה במלטליין מושום דכתיב או קונה כפירוש התוס' ברכות, וא"כ מהאי טעם גופא פשיטה ליה אליבא דרי' דעבד עברי הנמכר לישראל דנקנה בסוף דהא כתיב כי תקנה. אלא דאתה קשה להיפך תינה

בشرط עד שיתן דמים כדשכחן לקמןنبي קרקעות דקונה בשטר ואמר שמואל לא שננו אלא במתנה אבל לא קנה עד שיתן דמים מושום דלא סמכא דעתיה והכא לא איכפת לנו במיוחד דעתיך דלא קאי אלא אסף ומשיכה כמ"ש התוספות ברכות וכמו שאבאר בלשון התוס' בסוף.

והשתא ATI שפיר דאך לבחר דשכחן באמה העבריה ובמכרווה ב"ד דנקין בסוף א"פ"ה מהדרין אפיקרא לומר מוכר עצמו מניל' משום דאית לו למייך כיין דשכחן מוכר עצמו לגוי שנקה בסוף כדשכחן במלטליין ממיועט לישראל אינו נקנה בסוף כדשכחן במלטליין ממיועט דעתיך, משא"כ לקמן לעניין קניין שטר דילפין אמה העבריה מהקשה דאחרת מגלי קרא דליתא במיעוטה דוחתחלם א"כתו לא שניין בין עברית לעברי ובין מכרווה ב"ד למוכר עצמו דמסברא כל דהו לא נחlik בקנין דגלו מילתא היא ודוקא לעניין כספ' שיך לחלק כדפרישת, כן נראה לי נכוון בעזה"י ועיין בסוף. ומכ"ש דאתה שפיר טפי לשיטת הרוי"ף ז"ל שכחבער בפרק הזהב [כ"ח ע"ב מד_hi הרוי"ף] דהא דס"ל לר' יוחנן דבר תורה מועות קונה במלטליין הינו מ"ז דגופו קונה ממונו לא כ"ש והינו לפי המסקנה דהכא דילפין מקרא דישראל קונה עבר עברי בסוף, וא"כ שפיר קאי כל השקלה וטריא דשמעתין בין לר' יוחנן בין לר' דאי לאו כל הגני לפותחן דשמעתין אייכא למימר דגופו נמי אינו קונה בסוף ומכ"ש ממונו וא"כ מקשה שפיר אשכחן גוי הואיל וכל קניינו בסוף משום דמסברא אית לו למייך דרישא דר"ל ומילא דרשינן הא לגוי כמשמעות דמיד עמיטך כדרשא דר"ל ובמיוחד דרשינן הא בפס' בין בעבד עברי בין במלטליין ובישראל הכל במשיכה וטעמא דרי' יוחנן לא ידענא מניל' ועיין בחידושינו פרק הזהב לישב שיטת הרוי"ף ז"ל:

תוספות בר"ה הויאיל וכל קניינו בסוף. פ"ה בו וקשה לר"ת עד סוף הדיבור. כבר פירושתי שיחתי לישב שיטת רשי' דבלאה"ה כולה שמעתין אליבא דר"ל והטא דלובי יוחנן פשיטה דכספ' קונה, אלא דלשיטת התוס' קשיא לי יותר דlidzeho מי ניחא אליבא דרי' יוחנן דהא בריש פ"ב ברכות ז"ג ע"אן כתבו התוס' בר"ה דבר תורה מועות קונה דהא דפשטה ליה לרבי יוחנן דמעות קונה במלטליין הינו מגופא דקרה דכתיב או קנה מיד עמיטך וסתם קניין דקרה הינו בסוף דכתיב שdotot בכפס' יקנו וכחיב מאספ' מקנתו וא"כ מי מקשה הכא בסוף מנ"ל הא כתיב כי תקנה עבר עברי, וmai iztirik למילך במכרווה ב"ד בסמוך מכרווה ב"ד מאמה העבריה ותיפוק ליה במכרווה ב"ד מגופא דקרה דכתיב כי תקנה. נהי דההו מוקשו הכא שפיר על פירושי לפי שיטתו שפיר ששם ברכות דהא דמעות קונה לרבי יוחנן היינו מושום דיליך הרוות מהקדש דכתיב ונתן הכסףalamא דמפשטה דלשון קניין לא משמע ליה דאיירי בסוף וא"כ לר"י נמי מספקא לנו בעבד עברי בסוף מנייל' דמהקדש לא מzinן למילך דלא שיך הקדש בעבד עברי, אלא דמ"מ קשיא למה

אבל דברי מהרש"א ז"ל ב"**מ"** ש בענין דינר ופרוטה אין מוכנים לי דהא בלא"ה על התרצן דמיית מוהפה אין מקום לקושית מהרש"א ז"ל ונחא ליה לאתו מקרה דזהה דכתיב בגופה דאמה העבריהمامאי דנילך אמה בהקישא, אלא על כרךDKUSHIYTO על המקשן שלא סליק עדותה מוהפה, ואכתי כיוןDSLICK אדעתה על כרך הקישא עדותה לענין שטרمامאי מקשה נמכר לישראל מנ"ל וחיפוק ליה מהקישא עדותה גופא, וא"כ מה זה שכותב מהקישא ס"ד בפרוטה סגי דא"כ כ"ש דקישה טפי Mai מקשה נמכר לישראל מנ"ל אודרבא מהקישא עדותה נילך דנקנה בכפס ואפלו בפרוטה, אלא על כרך כדפרישית דפשיטה להו לתוס' דמהקישא עדותה לא שייך לרוביי בסוף כיון דבאהרת מכנס ואינו מוציא והכא בענין למילך שקונה בכפס ויוציא בכפס כדאיתא במתניתין ושפיר הרוי מקשה מנ"ל, لكن הוצרכו התוס' להקשوت דאכתי לא פריך מידי נמכר לישראל מנ"ל דנילך בק"ז, והכא ליכא למימר יציאת באשה יוכיח שיוציאה בשטר ואני יוצאה בכפס, דמייציאת להוויה לא עבדין פירכה כמ"ש התוספות לעיל ומוכרה במשמעות כמו שאבאר, ועוד דמה שאה אינה יוצאה בשטר היינו משום דין קטיגור נעשה סניגור. ובלא"ה י"ל דמה שהקשו התוס' ולאו ק"ז הוא לאו אמה העבריה לחוד קאי אלא עבד עבדי דמקשה בסמור אשכחן אמה עבד מנ"ל ואכתי נילך בק"ז והתם לא שייך הקישא עדותה, ודבורי מהרש"א ז"ל אריב עיון ודרוך:

בעבר עברי אמה העבריה מנ"ל דהא בדידה לא כתיב לשון
קנין אלא כי ימכו וдолמא בשטר, והיינו מושם דהו דרשין
לגמר דומיא דאחרת שaina יוצאה בסוף אלא בשטר וזה
לאימה העבריה, וא"כ על כrhoך הו צרייך למימר דוהפדה לא
אתה למימר שיוצאה בסוף אלא שצרכה להזיר לו הכספי
ועיקר היציאה היינו בשטר דומיא דאחרות ומילא דתחלת קניין
נמי היינו דוקא בשטר וכמ"ש לעיל דהקשה דאחרת לא שייך
לענין כסף אלא לשטר דוקא.
אניג'ה חתמתן
ומב"ש דאתה שפיר טפי לפ"י מה שפסק הרמב"ם ז"ל נפ"ד מהל'
عبدים ה"ז קר' חסדא לקמן דשטר אמה העבריה האב
כותב ויליף לה מלא תצא עצה העבדים, וא"כ אייתר לה דרשא
דאחרת ועל כrhoך הו מוקי לה לענין שאין יוצאה בסוף, וכ"ש
דפשטה דקרה דלא תצא עצה העבדים נמי הכי משמע ומילא
דרישה דאחרת היינו לענין יציאה דוקא בשטר, ועל זה כתוב
הרמב"ם ז"ל דמקשין עבריה לעברי דבסוף לחוד נמי נקנית.
ולפי"ז עולין דבריו הרמב"ם ז"ל יפה אליבא דהילכתא, כן גראה
לי נכוון, ואין להקשוט דאכתי מוכר עצמו מנ"ל דנקנה בסוף
دلמא בשטר, ודוקא מכרו בו ב"ד נקנה בסוף הוואיל ונמכר בעל
כרחו, מושם שלא שיק הא פירכא אלא לענין משיכה דכין
דאינו נמכר בעל כrhoחו דין הוא שלא יקנה עד דאתה לרשותה
משא"כ לענין שטר לא שייך לומר כן ודוק היטב:

קונטרא אחרון [לא]

ישוב נוכן על לשון הרם"ס ז"ל בפירוש המשניות דלאורה
מפרש למורי נגד סוגיות הגمراה בילפotta זקנין כף
שכתב דילפין אמרה מהעדר ובשםעתין משמע להיפך, ועוד שאר
קושיות. ויתיחסת הכל לנוכן בעזה"י: ע"כ ק"א.

בא"ד נראה ל"ת כי רכתי כיה מכף מקתו לאפק' שאינו קונה בשטרכו. וכותב מהרש"א ז"ל דלאו מכף מקנתו ממעטין שטר דאיציגריך למעוטי תבואה וכליים כו' ע"ש. ואין דבריו מוכרים דודאי לפי האמת מצין למייר דמכף מקנתו ממעטין הכל אלא דاكتי לא סגי להו לתוס' בהכי לפרש כן דברי המקשה דהא כל כמה שלא אשכחן סברא לחילך בין ישראל לגוי הו"א דשווין הם, א"כ מי פסיקא לייה למקרה של מימר דאשכחן דגוי אינו נקנה בשטר דהיא גופא ניליף דמהני שטר בגין כמו בישראל, ואי משום מכף מקנתו הא איציגריך למעט תבואה וכליים, לכך הוצרכו לפרש דבלא"ה אשכחן שיש לחילך בין ישראל לגוי לעניין שטר שלא שייך בגין דומיא דאחרות וא"כ מקשה שפי', אבל לעולם לפי האמת מצין לימייר דמכף מקנתו ממעטת הכל דמהαι טעמא מממעטין באמת משיכה וחיליפין ונתיחסבה קושית ספר עצמות יוסף, ואף שכותבי דבלא"ה יש למעט משיכה וחיליפין משיכה מוהפדה וחיליפין מוחתנהלתם אותם מ"מ התוס' ודאי לא נחטו להביי כמ"ש בארכיות, דזוקא לשיטת רש"י ז"ל י"ל כן דמוחפדה ממעטין משיכה ולא שטר משא"כ לשיטת התוס', ודוק היטב. וע"ע בסמוד בלשון החופשיים בר"ה מוכב עצמן בו וראה לי:

בד"ה לך ולא לוייש פירוש כגון כת ואח וכו' וכן פירש". והנראה דכוונתם בזה דוואי למאי דקימין השטא דכו"ע ילפי שכיר שכיר א"כ לא איזטראיך למוטי ירושה דבלא"ה נילך שכיר מנמיך לעכו"ם דכתיב בה וחייב עם קונהו ולא עם יורשי קונהו, אך הוצרכו לפרש דלקושטא דמלתא להא מילחא לא ילפין שכיר שכיר מנמיך לעכו"ם דהותם אינו עובד את הבן והכא עובד את הבן כدلמן מדכתיב שש שמות יעבדו וא"כ מהאי קפאת^{התקבב} מרובין כלוחו יורשים להכי איזטראיך ועבדך. והשתא אתי שפיר דמרבויא דרש שנים יעבוד לא מרובין אלא חדא שעבוד את הבן וממייעוטא דועבדך ממעטינן תרתי בת ואח ולא אמרין איפכא לרוביין בן וכות כי היכי דלענין יבום כי הזרי נינהו משום דאי לא הווי כתיב רבויא ולא מייעוטא ממילא הוא ממעטינן כלוחו מגוזה שוה שכיר שכיר מנמיך לעכו"ם, א"כ שפיר יש לנו למעט תרתי ולרוביין חדא לקיים הגוזה שוה בכל Mai דאפשר, בן נראה לי ולקמן אפרש יותר (בדף יז עב):

בד"ה ולא אוננו של מוכר עצמוני. וא"ת כ"ז תייפוק לה רבעינן אהבתית את אשתי כו וויל דאי לאו אוננו הוי יילפין מגורה שווה דשביר שכיר כי עכ"ל. וקשה לי טובא דסוף סוף כיון דבמכוrhoהו ב"ד גופא אשכחן דהיכא דאין לו אשה ובנים איינו נורץ דבעינן אהבתית את אשתי וכדרPsiטא לתלמידוא נמי לקמן גבי כי הויתו כי מר שמואל באסקונדרי מטליתו א"כ מאי מהני גורה שוה דשכיר שכיר או מידי מוכר עצמוני ממכרוho ב"ד גופא שאין נורץ אם לאCSIש לו שפהה כנענית, וליכא למיימר דאי לאו מיעוטא דאוננו הר"א דאהבתית את אשתי איינו מעכב בדיעד כדילקיים הגורה שוה דשכיר שכיר למורי, אבל השתא דגלי קרא דמוכר עצמוני איינו נורץ ומכוrhoהו ב"ד נורץ על כרכח אולין בתר טעמא משומן דאהבתית את אשתי בעין, אלא שמלבד שהוא דוחק אכתי קשה האי סוגיא דכי הויתו כי מר שמואל באסקונדרי מטליתו מי קושיא דלמא כר"א ס"ל זהה זהה נורץ ולעלום דאהבתית את אשתי איינו מעכב. והנרא בזה דודאי על כרכח קרא דאהבתית את אשתי מיותר למורי

רש"י כר"ח מברכו בית דין בגניבתו כה. והדרין נתן שיחא נקנה בכפס בלבד חזקה כי עכ"ל. לכאורה יש לתחום דשביק למשיכה دائירית בה מעיקר ואונקי חזקה, ועוד דחזקה אימעת לקמן להזיה מוחתנהחלתם אותם. ונראה בעניין לפרש למאי דפרישת לעיל דמשיכה ע"כ בחדרא וא"כ לא הרי צד קל גבי העבר דמה לי אם נקנה בכפס לחור או במשיכה לחוד, מש"ה ניחא ליה לפרש קושיא דהכא לעניין חזקה ורצוינו לומר דלמא לא מיקני אלא בחזקה בהדי כסף ומהני מיעוטה דוחתנהחלתם אותם לדלא מיקני בחזקה לחוד כמו עבד כנעני, והשתאות הוי שפיר צד קל לגבי העבר הויאל ואינו נקנה בעל כרחו מש"ה בעניין תרתי, או אפשר דמשיכה נמי קרי לה חזקה כמו כל חזקה מטללים ועיקר כוונתו לפרש צד קל לגבי העבר שאינו נקנה בכפס כי"א עד שיחק בו רבו ודר עבדות:

תומפות כ"ה מוכר עצמו מ"ל כו. וא"ת כיון דילוף בו למאן
אל איצטראיך מכוף מקנתו נילוף שכיר בו עכ"ל. פירוש
כי היכי דילפין שכיר שכיר יישראאל מישראאל ה"ג נילוף שכיר
שכיר עכ"ם מישראאל וליכא למימר דהאי גז"ש דשכיר שכיר
עכ"ם מישראאל לא גמירי להו מסני מושום דהתוס' כתבו
בכמה דוכתי שלא נתקבל מסני אלא אותן התיבות שיש
ללמוד בגורה שהוא כמו שכתו בפ"ק דסוכה לענין לקיחה
מלךיקה בלאוב ע"ש. והוא דפשיטה להו להתוס' לפреш כן
בשיעורין למדרש גורה שהוא דשכיר שכיר להכא ולהכא היינו
משמעותן דלקמן בשיעורין דארמין מאן תנא דלא יליף שכיר
שכיר רבי היא משמע להדריא דמאן דילוף יליף בתרויהו,
ועודין היא גופה קשיא לי כיון לכל גורה שהוא שאינה מופנה
משני צדדין למדין ומשיבין כמ"ש התוס' בסמוך גבי אוזן אוון
וא"כ הכא ודאי היא שכיר דמכרוهو ב"ד ומוכר עצמו לאו
מורפה דהא איצטראיך למילוף מוכר עצמו המכרוهو ב"ד למאן
דמייתי בסמוך, וא"כ נהי דשכיר דעתכו"ם מופנה אכתי הו
מורפה מצד אחד ויש להסביר כמה פירכות, וכ"ש למה שכתו
התוספות לעיל דشرط לא מהני בנמוך לעכ"ם וא"כ אין לך
פירכה גדולה מזו וצריך עין, ועיין מה שאפרש לקמן בענין
ש"ש דנגאל באלה בדף הסמוך:

בא"ד ויל' דאייטרייך לברדרשין לעיל בכוף הוא נקנה כו
עכ"ל. וקשה לי א"כ תחש לאידך גיסא למאן דלא
יליף שכיר שכיר ואיזטראיך מכסף מנקתו לגופא מניל' למעט
שאינו נקנה בתבואה וכליים, ועל כרחך צ'ל דאייכא שום ייתורא
במנקתו למידרש בהה נמי הא וא"כ למאן דיליף שכיר האי
יתורא מי עבד ליה, ולמאי דפרישית לעיל דכללו קנייניהם
מייעוטא דכסף מנקתו אתי שפיר דאייכא למימר
דמפשתיה דקרה דמכסף מנקתו שמעין תרתי שאינו נקנה בשום
קניין אם לא בכשי וכדפרישית לעיל:

בא"ד וא"ת ואמאי א'צטראיך והפירה כי ויל אה"ג אלא א'צטראיך
לגרעון בקס עכ"ל. והקשה מהירוש"א זיל דגרעון גופא

כג) המקנה:

מסיק אדרעתיה האי ילפotta דכי ממנה שכר שכיר לעניין שפחה כנענית. מיהו לקמן אפרש איזטראיך ואך לאמתך תעשה כן לעניין יוצאה בסימנים שאין לממוד מהקיsha ואף"ה מעניקין לה, מיהו אין זה שיטת התוס' כמו שאבאר לקמן. ולפפי"ז יש לישב קושית התוס' דआ"ג דק"ל כובי נתן ויאיזטראיך למכחוב לו ולא לבעל חובו אף"ה אתי שפיר דק"ל נמי כחכמים והא דאין מעניקין למוכר עצמו למסקנה לפנין מכி משנה שכר שכיר ובגעין זה נתישבה שיטת הרמב"ם ז"ל שפוסק כן, כן נראה לי ועיין עוד בסמוך:

שם ואידך לו ולא לבעל חובו מרכזירא לנו בעלמא כרבינו נתן בו. וקשיא לי הא אפלוי אי לא ס"ל בעלמא כר' נתן אף"ה איזטראיך שפיר לו ולא לבעל חובו לעניין היכא שכבר בא דמי הענקה ליד העבד שאין הבעל חוב יכול להוציא מיד העבד כדאיתא לקמן (דר ט"ז ע"ב) בבריתא דהענקת עבד עברו לעצמו ומוקמין לה כתוטאי דדריש לו ולא לבעל חובו אלמא אף בשווא ביד העבד אין לבעל חוב רשות בו, ואין זה עניין לפוגחתא דרבי נתן בעלמא ודאי כו"ע מודו שהבעל חוב מוציא מעתו מיד הבעל חוב שלו מה שקיבל בחובו מאחרים. ולכואורה היה נראה לי שלא ניהא לה לתלמידא הכא לאוקמי כתוטאי כלל משום דיחידאי הוא, או דהה"ס סוכר דותוטאי גופא לא מיריע בשכבר בא ליד העבד אלא קודם שבא ליד העבד אמרין לו ולא לבעל חובו והיינו נמי כדרא"ג, ואפשר דהינו טעם ואמי דרב יוסוף דאמור לקמן אבריתא דהענקת עבד עברו לעצמו יו"ד קורת חזיא הכא ולא מוקי לה כתוטאי ע"ג דרב יוסוף סיני הוה ואיהו אמר בقولה תלמודא תנאי שקלת בעלמא, ולמאי דפרישית אתי שפיר דרב יוסוף סוכר דותוטאי גופא לא מיריע בכח"ג בשכבר בא ליד העבד ומש"ה לא מותוקמא בריתא דלעצמו כוותיה. כך היה נראה לי לכowaה אלא דריש ז"ל כתוב לקמן דותוטאי נמי כרבינו נתן מיתוקמא וכמו שאפרש שם, וכן מוכח מלשון התוס' בשמעתין דהאי דותוטאי ודרי' נתן חדא מילתא היא.

והנראת בעניין דהא בהא תלייא, והיינו כשית הפוסקים דרבבי נתן הבעל חוב הראשון יכול למחול להלווה שלו כיוון שכבר נשתחבר לבעל חוב השני, מש"ה איזטראיך הכא בעבד עברו לו ולא לבעל חובו לאשמעין דהעבד יכול למחול, וא"כ שפיר אשכחן דהענקת עבד עברו לעצמו דכין שמלען העבד אף אם נתנו לו הרוב מתנה בעלמא הוा דיהיב לה, ובאוור לו על מנת שאין לבעל חוב רשות בו, משא"כ למאן דלית לה דרא"ג וסוכר דיכול למחול בעלמא אף בעבאל חוב גמור א"כ לא איזטראיך לאשמעין בעבד דAMILתא הואה כיוון שמלען להרוב פשיטה שיכול הרוב ליתן לו במתנה על מנת שאין לו לבעל חוב רשות בו, וליכא למימר דקרה ממעת בעכל עניין אף אם לא מוחל העבד וכבר בא לידי ואף"ה אין הבעל חוב יכול להוציא מידו, דהא מהי תיתני כיון דק"ל פריעת בעל חוב מצואה וכופין אותו עד שתצא נפשו והכא נמי כיון דמונו גמור דעבד

ולאשמעין דמעקב ומאיזטראיך קרא למעת דאי אמה העבריה נרעצת ע"ג שלא שייך בה האבתה. אלא על כרחן דדוקא במכרוּהוּ ב"ד מעקב ולא בשאר ומהאי טעמא פשיטה ליה לתלמידא דיש לנו לומר דאיו מעקב ומש"ה איזטראיך למליף מאגנו. כך נראה לי לישב בדוחק ועדין צ"ע:

דף טו ע"א

גמרא ואידך האי מיבעי ליה אונת ולא אונת. ווא"ג דבאמה נמי לא שייך אהבתה את אשתי מכל מקום ס"א דאתה הקישא דביבה לעברי ומרבי, ועוד דכתיב ואך לאמתך תעשה כן וחו"א בין לעניין הענקה ובין לעניין רציעה, מש"ה איזטראיך אונז למעוטי אונה. אלא לדפפי"ז קשיא לי לקושטא דAMILתא כיון דאי איכא הקישא וכתייב נמי אף לאמתך תעשה כן מאי מהני מיעוטא דאונז למעט אונה, טפי הוי לנו למעט מהאי מיעוטא דאונז לאפוקי מוכר עצמו דआ"ג דאי איכא גורה שוה דשכר שפיר מ"מ הא ק"ל הקישא עדיף. ואפשר דטפי יש למעט אמה ממש דאמרין לקמן דרי' יהונן בן זכאי דריש כמי חומר מה ראה אזן לירצע משומ ששמע בהר סיני כי לי בני ישראל עבדים או אזן ששמע לא תגנוב ותרוויזיו לא שייכי באמה דאע"ג שמכורת עצמה עכשו בסוף שיש מרצונה מ"מ לית בה האי טמא, תדע מדלא רציען למוכר עצמו או ב"ד בתחלת מכירתו אלא על כרחן דעיקר רציעה למי שנשתרש וธนา בחטא, כן נראה לי. והשתא נמי אתי שפיר הא דמקשין ואידך דאע"ג דאית להiae תנא מוכר עצמו אינו נרצה אפ"ה קשיא לנו מנא להiae דאמה העבריה אינה נרצעת דלמא ואך לאמתך תעשה כן היינו אף לרציעה. ועוד יש לפרש ואידך מנ"ל למעט מוכר עצמו דלמא מוכר עצמו נרצה ואונז איזטראיך למעט אונה מטעמא דפרישית וכו"כ הרשב"א ז"ל בחיזשו ועיין בתוספות סוף פ"ד דסוטה:

שם הענק תעניך לו ולא למוכר עצמו. וקשיא לי Mai איזטראיך קרא תיפוק לי דכתיב גבי הענקה אל יקשה בעניין כי משנה שכיר עבדך ודרושין בסמוך שרבו מוסר לו שפהה כנענית, וכיוון דלהאי חנא למוכר עצמו אין מוסרין לו שפהה כנענית א"כ מילא אין מעניקין לו, ותדע דהכי הוא דאל"כ תיקשי אmai איזטראיך ואך לאמתך תעשה כן לעניין הענקה תיפוק לייה דבלאי"ה איתקש עבריה לעברי בהאי פרשה גופא דכתיב כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה, וליכא למימר דאי לאו דכתיב רחמנא אף לאמתך הווי דרישין לו ולא לה והו דרישין לו ולא לבעל חובו הא ליתא דאי' השתה נמי אmai דרישין לו ולא לבעל חובו ולא דרישין לו ולא למוכר עצמו אלא על כרחן דניהם לאיה תנא למידוש לו ולא לבעל חובו דממут בהאי עבד גופיה א"כ הדרוא קושיא לדוכתא אף לאמתך למה לי, אלא על כרחן דס"א דלא מהני הקישא להא מילתא כיוון דלא שייך באמה כי משנה שכר שכיר מטעמא דפרישית וא"כ מהאי טעמא גופא יש לנו למעט מוכר עצמו ולא מהני גורה שוה להiae מילתא. ואפשר דאי' ה"ג אלא דاكتיא לא

יכול ליתן לו על מנת שאין לבעל חוב רשות בו או דמסתמא הци הוא ויבואר לקמן במילת דתווטאי. והשתא דעתין להכי מץין למירר דאפיקו מאן דפליג אדרבי נתן היינו לעניין שיכול למחול אבל אם אין מוחל כו"ע מדו"ז דמציאים מזה ונותנן להזה דאפוקי מטראת הוא ומטעמא דפרישית דפריעת בעל חוב מצוה וכופין והכי עדיף טפי דק"ל אפושי פלוגתא לא מפשין וכיון דר' נתן אפיקו מחלוקת לא מהני ומוציאין בעל כrhoו אין סברא לומר דרבנן פלייג בפלוגתא רוחקה דאפיקו ללא מחלוקת אין מוציאין, והא דמייתי בעלמא הא דרי' נתן יבואר כל אחד על מקוםו. או שנאמר דआ"ג דבלא מחלוקת כו"ע מדו"ז אפ"ה כיון שלא אשכחן הци בהדריא אלא לרובי נתן מש"ה מייתי דר"ג, וכח"ג אשכחן טובא בש"ס ובזה נתיישבו כל קושיות התוס', וגם שיטת הרמב"ם ז"ל נתיישב על נכוון ד"ל דאייר' ולא מחלוקת ואף שהקדמוניים לא פירשו כן הנראת לענ"ד כתבתה. וראיה בורוחה לדברי מציאות בלשון הספרי בפרשנת נשא נפסקה ג"כ על פסוק ונתן לאשר שם לו ובמזכיר ה' זן הרוי שהיה חייב לחבירומנה ובאו לב"ד ולא הספיק ליתנו עד שנמצא ב"ח של נגזל מןין שמוסיאן מזה ונותנן זהה ת"ל וננתן לאשר שם לו, ובחר הבי מייתי מירא דרי' נתן כבשמעthin ולא נוצר שבאו לב"ד, אלמא דהאי סתמא דרישא לאו ר' נתן היא אלא רבנן דפליגי ואפ"ה מדו"ז בא לב"ד ונתחייב ולא הספיק ליתנו אלמא שאין מוחלו כדמותה בפרק הגוזל ב"ק צ"ד ע"ב] ומש"ה תק"ה/ט"ז/ט"ז רבנן דמוסיאן, אבל רבי נתן לא איצטריך לייה קראי להבי אלא ע"פ שלא עמד בדיון אלא שהודעה נמי מוציאין ואני יכול למחול, אלמא ודוקא בהכי פלייג ומהיכא תיתני אמר דשלשה חלקות בדברו, ועוד מدلלא מהדורין בשמעthin לפרש מאן דפליג אדר"ג האי וננתן לאשר שם לו מי עבד לה אלא על כrhoק כדפרישית. ובתחלה העיון היה נראת לי לפרש פלוגתא רבי נתן ורבנן בעניין שיבודא דאוריתא כדשכחן נמי פלוגתא דתנאי בסוף פ"ק דערכין ז"ע[וכמובואר בחידושי לגיטין בפרק הנזקין ומ"ח ע"ב] ולעליל (דף י"ג ע"ב) גבי מירא ר"י פ"ד אמר הילכת גובה מן היירושין ע"ש, אלא לפי שמצאי להרשב"א ז"ל בחיזיו סוף מסכת קידושין שדבריו סותרין זו הסברא נמנעת לפרש בן ומהוורתא כדפרישת, ועוד נבאר בזה במיראות דרי' נתן במקומות אחרים ושאפשר לפרש בן שיטת הרשב"א ז"ל, ודוק היטב כי נכוון הוא בעזה":

קונטרס אחרון [ג]

באортו עניין בפלוגתא דרי' נתן וחכמים. העלית דלענ"ד לא פלייג אלא לעניין אם המלווה הראשון יכול למחול להלווה שלו דאל"כ אפיקו רבנן נמי מדו"ז דהבית דין מוציאין מזה ונותנן להזה. והבאתי ראייה מלשון הספרי, זהה שלא כתשתת החולקין שהביא הש"ך (בpsi פ"ז ס"ק י"א). ולפי"ז נתיאש היטב שיטת הרמב"ם ז"ל דआ"ג שפסק כאן בגה' עבדים פ"ג ה"ב[בחכמים דמכור עצמו אין מענקין לו והיינו על כrhoק מדרשא דלו ולא למוכר עצמו. ומדללא דריש לו ולא לבעל חובו ממשע

הוא אמאי לא יפרענו לבעל חוב, אלא על כrhoק כדארמן, כן נראה לי ברור ומוכחה לשיטת רשי" ותוס' שכתבי דהאי דהענתק עבד עברי לעצמו למאן דמקוי כתוטאי מישך שייכא בדרכו נתן, נמצינו למן מיהא ברורה דלו' נתן אין יכול למחול ~~שכ~~ ודלא כתשתת החולקין שהביא הש"ך (בpsi פ"ז סק"ג) ועיין עוד בסמוך:

קונטרס אחרון [לב]

שם ואיך לו ולא לבעל חובו מ"ס"ל בעלמא כ"ר נתן ואיך בעלמא נמי לא ס"ל כ"ר נתן והקשתי לשאול נהי דלא ס"ל כ"ר נתן אכתי שיק למידרש לו ולא לבעל חובו לעניין היכא שכבר בא הענקה ליד העבד. אמנים וראיית שוגם בזה הרגיש בעל ספר משנה למלך זהה עבדים פ"ג הט"ז וכותב קצת על ההורק שכתבתה. אלא שעם כל זה לא נתיאשబ לי כהוגן מאי דמסיק שם וגם במה שכתבתה בפניהם לא נתיאשבד דעתתי ומஹוטר תבלין. והנראת לענ"ד בערך הביאור דהיכא שכבר בא הענקה ליד העבד לא שיק דרשה דהענתק תעניק לו ולא לבעל חובו דמשמע דלהארון אזהר רחמנא ולא להבית דין והיינו על כrhoק מיעקרא משמעו שלא ניתן האדון לבעל חוב כי אם להעבד אלא דמליא שמעון דב遼南 נמי אחר שהעבד אין להבעל חוב בה כלום ואיל"כ לא מהני מידי הא מילתא דלו ולא לבעל חובו דהו"ל כאפוקי מטראת, כן נראה לי נכוון: ע"כ ק"א.

שם רתניא ר נתן אומר מנין לנושה בחבירו בו. וקשה לי אמאי איצטריך קראי כיון דק"ל פרייעת בעל חוב מצוה וכופין אותו עד שתצא נפשו פשיטה דמוסיאן מכל אשר ימצא לו, ומ"ט נמי דרבנן דפליגי לא מיבעיא למ"ד שעיבודא דאוריתא אלא אפיקו למ"ד שעיבודא לאו דאוריתא הינו ממשעדי אבל מיניה דידייה כו"ע מדו"ז דאפיקו מוגלים דעל כתפה ומה לי אם מוציאין בכיתו או אצל אחר כיון שהולה מודה, א"כ כופין לראובן שיטלם לשמעין ושמען ישלם ללי, ואע"ג דאמירין בכחותות פ"ג ע"א] מי שמת ויש לו מלאה או פקדון ביד אחר ויש עליו בעל חוב וכתוות אשא ניתנו לכושל שביהם דהינו לירושים ואין לבעל חוב כלום, הינו מתעם דמסיק התם שכולן צריכין שבואה או משום דמטלטל דיתמי לא משתעבדי כמו שיבואר שם אבל הכא דמחיים אייר' ושניהם מודין לא שיק לומר כן. וראיית להרשב"א ז"ל שכותב דמן דפליג אדרבי נתן סובור דמצוי הלה לימי לאו בעל דברים דיidi את, אלא שוגם הוא נתקשה בסוגיא דהפו"י מטרותי למה לי ע"ש, ועוד סוף סוף בעבד אmai ממעט ליה קראי אותו עבד לאו בר מיעבר מצוה הוא לפרווע לבעל חוב, וכיון שסוף סוף העבד נוטל ההענתק כדארמן למן הענתק העבד עברי לעצמו ומוקמינן ליה כתוטאי ולפרישת"י ותוספות היביאו דרבי נתן א"כ הדרא קושיא לדוכתא אמאי ממעט ליה קראי.

ולמאי דפרישת את שפיר דעיך מירא דרי' נתן דין יכול למחול בעבאל חוב דעלמא מש"ה גלי קרא דבעבד יכול למחול דמתנה קראי רחמנא. ומש"ה אם נוטנו לו רבו במתנה

פירכה, אלא דעתך ראייתו של הר"ר אברהם מדרמייתי בתורת הנים האי דרשה דכשכיר כתושב וככפרי לא מיתתי האי דרשה לעניין כי טוב לו ערך אלא ממש דחתם לא שייך האי דרשה דסיפור דברים הוא ואיכא למימר שאין חוויל להיות שוה עמו במאל ומשתה אלא שדיבר הכתוב בהווה אם יאמר העבר שלא יצא חפשי והיינו ממש שטוב לו ערך, מש"ה מיתתי קרא וכשכיר כתושב וא"ג דקרה במו"ר עצמו כתיב ממש דגילוי מילתה בעלמא הוא לעניין שהיא עמו במאל ומשתה, או ממש דהאי תנא אית ליה גורה שוה דשכיר שכיר והאי סברא דכין דעתך איסורה נקנסיה לא מהני לסתור הגורה שוה וכמו שאפרש בסמוך:

גמרא וא"ס"ד יילך שכיר שכיר ליל נילך שכיר שכיר כה. אבל אי לית ליה גורה שוה דשכיר שכיר לא מצין למילך בכינוי אב דאית להו פירכה כמ"ש בספר עצמות יוסף וע"ש בארכיות. ועוד יש לומר דכיוון דאמירין לקמן דשש שנים יעבד ריבוייא הוא ומרビין שעבוד את הבן ה"ג hei לו לימי דמנהני ריבוייא חדש שנים יעבד שאינו יוצא אלא בשש ולא ביובל ולא בmittah האדרון, אבל אי יילך גורה שוה דשכיר שכיר ודאי אית לן לימי דאין גורה שוה למחצה ועל כרחן מוקמינן נקנסיה וקשה לא מהיכא תהייל קנוס במאיל לא מצינו בהדריא וא"כ אין לדבר סוף וכ"ש דaicא נמי גורה שוה ואין זו סברא חשובה לסתור הגורה שוה, אלא על כרחן כדריפישית ממש האיסורה דעביד איסורה נקנסיה יש לנו לומר לריבוייא חדש שנים יעבד את לרובייא תרתי שאין יוצא ביובל ולא במיתת האדרון, כן נראה לי ועיין עוד בסמוך:

דף טו ע"ב

גמרא וא"ס"ד יילך שכיר שכיר אמא קאמר ומה מי שאינו נגאל באלה נילך שכיר שכיר. וכותב מהרש"א ז"ל דהא דלא מקשה בפסיטתו אי ס"ד יילך שכיר שכיר בלאו ק"ז נמי נילך דנמcar לנכרי נגאל בשגורה שהוא דשכיר שכיר ממש דנחאה להה לthanא דברייתא למילך בק"ז עכ"ל. ובאמת שאין זה תירוץ מספיק אלא לתירוץ ראשון של Tosafot ב"ד אמר קרא שכטו דק"ז גמור הוא, משא"כ לתירוץ שני של מהר"י שאין זה ק"ז גמור דaicא לימי איפכא וא"כ הדרא קושית מהרש"א לזרכתא. אמנם לענ"ז קושית מהרש"א מעיקרא ליתא דודאי לא מציא לאקשויי אי ס"ד יילך שכיר שכיר נילך בגורה שוה דנמcar לעכ"ם יוצא בשש, דaicא לימי דרבי ס"ל כת"ק לעיל דמו"ר עצמו אינו יוצא בשש מדכתיב ועובד ולא מוכר עצמו. וא"כ לפ"ז על כרחן לא שייך למילך נמcar לעכ"ם בגורה שוה דשכיר שכיר לעניין שיש ממכו"ר ב"ד דמאי חזית דילפת מכורו ב"ד, אדרבהaicא למילך מוכר עצמו דאיינו יוצא ובاهאי גורה שוה גופא דשכיר שכיר ואדרבה ניחא למילך מוכר עצמו מוכר עצמו וכמ"ש מהרש"א ז"ל גופא לעיל בדך

دلא ס"ל כר" נtan, וא"ה פסק בהלנות מלולה זפ"ב ה"ג דמי שנושה בחבירו וחבירו בחבירו מוציאן מזה ונונתנן זהה. והיינו כדפרישית דבעיקר דין רבן נמי מודו היכא דלא מחל. ועיין מה שכתבתי בחידושים כתובות פרק האשעה שנפלו (דף פ"ב ע"א) גבי תרי חומרי בכתבה שם העלייתי ג"כ דעיקר מילתא דרבבי נתן היינו לעניין שאין יכול למוחול. מיהו כתבתי כאן עוד יישוב אחר על לשון הרמב"ם ז"ל עיין במכ"ש בד"ה הענק תעניך ועיין בחידושים הריטב"א ז"ל בפרק השולח (דף ל"ז ע"א): ע"כ ק"א.

תוספות ב"ד ואידך. פירוש ת"ק בעלמא כי מכאן מדרקין דאין הלכה בר"ג כי עכ"ל. ממש מדבריהם

דפשיטה להו דמסקנא דשםעה דכו"ע דרישין שכיר שכיר ובהני קראי קמפלגי, דאל"כ לא הי מוכחי מיידי לפסק הלכה דהא אית לן לימי דכל הני שנינוי דישמעתין דיחוויא בעלמא נינויו דלא תידוק דתנאי דהכא פליגי בשכיר שכיר אבל לעלם שפיר מצין לימי לפסק הלכה דקי"ל כר"ג ודרישין לו ולא לבעל הוכנו, והוא דפסקין כחכמים דמו"ר עצמו אין מעניקין לו להו דכו"ע דושי שכיר שכיר למסקנא. אמן מצאי להו דהריטב"א ז"ל בחידושיםו כתוב ליישוב דברי הרמב"ם ז"ל בשיטה זו דמסקנא לא דרשי הcumim שכיר שכיר אלא דאי אפשר לומר כן דלקמן (דף כ' ע"א) לעניין הclip"ה הש"ס ברייתא דבנמcar לשישראל מחשבין אלא מנה מיתתי הש"ס ברייתא דבנמcar גורה שוה דשכיר שכיר, אם לא שנאמר דדוקא גורה שוה דבנמcar לישראל מנמcar לעכ"ם אית ליה משא"כ מוכר עצמו ממכרו הובחו ב"ד לית ליה גורה שוה וכמ"ש לעיל דתורת גורה שוה מהר תיבת לית לן למידוש כינן שאין מופנה, אלא שאין זה במשמעות לשונו. מיהו לפרש"י ותוספות פשיטה דלית לן לימי דכי כתבו להדייא דמאן דאית ליה גורה שוה דשכיר שכיר בחדראית ליה בתורתו ועיין בסמוך:

בא"ד עוד ראה מהא אמר לקמן הא מני הוטאי כי עכ"ל. ולפמ"ש בלשון הגמara דהווא דתווא דילתא אהרתי היא נדחה ראייתם, דשפיר מצין לימי דבhai דתווא דלית הclip"ה כוותיה לעניין שהיא הענקת עבד עברי לעצמו לגבי הבעל חוב משא"כ לעניין שהוא לרבו שפיר ק"יל כר' נתן דבעלמא מוציאן והכא ממעט קרא לו ולא לבעל הוכנו אלא שהרב אינו צריך ליתן כלום. וכבר כתבתי מה שנראה לענ"ז בכוונותם ודו"ק:

ב"ה כי מוכר לו ערך. הר"ר אברהם ררים כי אבל בספרי בו עכ"ל. עיין מהרש"א ודבורי דחויקים בכוונות התוספות, ובחנום נדחק דודאי מסברא hei לן לימי דנהי דרישין מכשכיר כתושב יהיה ערך לעניין מוכר עצמו מ"מ מיתתי הכא שפיר מכி טוב לו ערך לעניין מכורו ב"ד דאיירין הכא ואיכא לימי דתורויהו צרכי דחדא מאידך לא ילי פי דאית להו

אלא על כרחך דר' לא דריש שכיר שכיר יישראלי מישראלי והיינו דמקשין לעיל למאן דלית לה הא שכיר שכיר קניין כסף מנ'ל דישראל מעכו"ם לא ילפינן דמסברא הו依 איפכא, ומשני דילפינן מוכי תשיג וואעג' דישראל מעכו"ם הוא אפ"ה ילפינן שפיר ממשום דהקיישא דוכי תשיג לא איצטראיך אלא להכרי לחור דלענין גאולת קרובים ילפינן במוכר עצמו מריבוייא דיגאלנו, ומשני האש"ס זדרובה יגאלנו מיעוטא הוא והא דאייצטראיך תלהא מייעוטי יבוואר לקמן בעזה". כך היה נראה בעניין לפреш.

ובזה נתיחס ל' מה שהקשה החתני המופלא נר' אסברת
המבקשת דהכא דאינו נגאל באלה היינו דוקא משומם שלא
ילפין שכיר שכיר וא'כ היאך הו' מתרץ בריתא דלקמן
דראע' ג' זדריש שכיר שכיר לעניין השביח והכסיף א'ה פשיטא
ליה דນמוך לישראל אינו נגאל באלה, ואף שיש לתרץ דהתמס
מקמי דמסיק גוזה שוה קאמר הכי מ' מ' שינוייה דחיקא הו'.
ולמאי דפרישית את' שפיר דלענין באלה איכא למימר שלא
ילפין נמוך לישראל מנמוך לעכו'ם דדורקא בעכו'ם יוצא
באלה כדי של' יטמע בין העכו'ם כקושית התוס' והכא
ישראל מישראל אירי וכדפרישית, כן נראה לי אלא
שהקדמנונים לא כתבו צו' ודו'ק:

שהקדמוניים לא כתבו כן ודו"ק:

תומפות בד"ה אמר בו. וא"ת בר נילוף מובי תשיר עכ"ל. ובע"ג דשקלא וטריא דשמעthin לישב סברת המקשה דלעיל דקאמר אלא למאן דלא ליף שכיר מנ"ל והמקשה דלעיל לא אסיק אדעתיה יפלוחא דוכי תשיג מ"מ מקשו התומפות שפיר אסוגיא דהכא שלא אסיק אדעתיה דיגאלנו [זהה] ולא לאחר א"כ הייך מפרש מלטא דרבך דרמן"פ כיוון דעת כורך אית ליה לרבי או גורה שוה דשכיר שכיר או הקישא דוכי תשיג דאל"כ קניין כסף במכור עצמו מנ"ל וק"ל. מיהו בעיקר קושית התומפות נראה לי לישב דודוקא אי אית ליה גורה שוה דשכיר שכיר י"ל דנגאל באלה דאיין גורה שוה למחצה, משא"כ בדרישה דוכי תשיג אייכא למימר שלא אתה אלה מילתא לחוד דנמכר בכקס' ולא לענין יציאה שלא כתיב כלל בעלין ואדרבא כתיב עד שנת היבול יעבוד עמו:

בא"ד וא"ת כי הוא אמר דברא הוא במכרוו ב"ד דליךנסיה
משמעות דעביד איסורה כי עכ"ל. ויש לדקדק מאי קושייא
נחי דאמרין לעיל דמכרוו ב"ד דעביד איסורה איך סברא
דלקינסיה הינו דלגביו מוכר עצמו לישראל י"ל דמכרוו ב"ד גרע
טפי מהאי טעמא, אבל לגבי מוכר עצמו לעכו"ם מנ"ל דשיך
האי סברא דהא מוכר עצמו לעכו"ם נמי עבד איסורה כדאמרין
לעומן הוואיל וועשכ בומר לשונכם בוכרים. ויש לישר:

בד"ה אמר קרא יגאלנו. הקשה הר"ד מאייר בו ומ"מ קשה דהא
אמה העבריה מצינן למיילך בו עכ"ל. וליכא למימר
דאדרוכה מדאיתעריך באמה העבריה והפדה שמוגרע מפדיינה
ויזוצאה משמע דאיינה יוצאה באלה דאל"כ והפדה למה לי, וכן
משמע צצם באזן מפרשין זיל אלא שכבר בחטמי צעיל רונח פדה

הקדום. וליכא למימר דארובה משום האי קושיא דלעיל פשיטה
לייה מהרשות"א דגזהה שוה לשכיר שכיר לא נאמרה אלא לענין
ריבוי קניינים וריבוי יציאה ולא לענין מיעוט יצאה, הא ליתא
כדמוכה מלשון מהרשות"א ז"ל עצמו בסמור, ועיין עוד בסמור.
וain להקשות דא"כ אפיקלו אי לא יליף רבינו שכיר אלא
מובי תשיג א"כ אמר איצטיך באלה למעוטי שאינו יוצא בש
תיפוק ליה מובי תשיג, דאיכא למימר דאי לא יליף שכיר שכיר
אלא מובי תשיג אפשר דלית ליה מיעוטא דועבדך חיל הכא
קמנדייה כו' וו'זק' :

קמדחי ליה כרי ודו"ק:

שם וא"ס"ד בו נילף שכיר שכיר. ופרש"י נמכו לישראלי ממכור לעכורים. ומשמע מזה דמאן דיליף שכיר שכיר ישראלי מישראל ה"ה ישראלי מעכורים ומماן דלא יליף בחדא לא יליף נמי באידן, וכבר הקשיית לשאול דאדורה איפכא מסתברא דכךין דאיכא פירכה בעינן גוזה שוה מופנה משני צדדים וא"כ כיון דהנץ חותמי מוכר עצמו לישראל וממכורו ב"ד איצטוריון למיליף אהדריתו לא היו מופנה למיליף ממכור לעכורים. ולולא פרש"י ותוס' היה נראה לי בזה דודאי אף מאן דיליף שכיר שכיר נמכו לישראל ממכור לעכורים כדי פלפני לפקמן בבריתא לענין השביח והכשיר אכתי לא מהני הא גוזה שוה לענין קב"ה נקנה בכספי, משום דמסברא איפכא הוא דכךין דמהני בעכורים לא מהני בישראל כדברעטינן מלעומיתך וכדרפרישת בתחלת הסוגיא באריכות, וא"כ כיון שהסבירו הוא לגמרי להיפיך י"ד לא אמרין אין גוזה שוה למחצה כדרומכה כולה משמעתין. ■■■ אלא כל השקאה וטריא דשמעתין דקנין כספ' בגוזה שוה דשכיר שכיר הינו מוכר עצמו לישראל ממכורו ב"ד, והען ה"ק משום דפשיטה ליה להמקשה דמוכר עצמו לישראל נגאל באלה ועל כרחך דהכי הוא דלמא דס"ד דלא ידע דיגאלנו זהה ולא לאחר על כרחך הינו משום דביביתא לפקמן (דף כ"א ע"א) דרשין להרי איפכא דיגאלנו ויבוריו הוא דאמירין ייגאלנו ייגאלנו שלוש פעמים לרבות כל הגואלים שנגאלין סדר ההזה, ומינה בעין למייפשת לפקמן דמכור לישראל נגאל בקרובים דכל הגואלוות הינו בת החרים וע"ע הנמכר לישראל, ונהי דדרחין לא בת החרים ושדה אחוזה נואה ברורו דהא דשבקין ריבוי שעבד עברי דאיiri ביה קרא ודרשין אשדה אחוזה ובתי החצרים הינו משום דמסברא אין לנו לומר דמכורו ב"ד יוץ' באלה דמשום שעבד איסורה איכא למייר דנקנישיה והינו דאייבעיא לנ' לפקמן, משא"כ בעבד עברי המוכר עצמו לישראל סוכר לפקמן דלא בעין רבויא דיגאלנו דבלא"ה פשיטה לנ' אי מגוזה שוה דשכיר שכיר אי מהקיים דובי תשיג, וא"כ לפ"ז מוקשה הכא שפיר אי ס"ד דיליפין שכיר שכיר מכורו ב"ד ממוכר עצמו לישראל אמאי קאמר ומה מי שאינו נגאל באלה גniliph המכורו ב"ד ממוכר עצמו דפשיטה לנ' מריבויו דיגאלן.

כיד) שואל ומשב מחדוק ח"א סימן קמד ד"ה בשנת. מפרשין הים ב"ק ר' פ החובלאות ב. מהירוש"ס ח"א סימן יד ד"ה ומ"ש כתיר"ה, סימן קללה ד"ה ומ"ש כתיר"ח, ח"ז סימן קפוד ד"ה ומ"ש עמ"ש:

במה שאמר גאולה קרובים לשיעבוד לא מיתוקמא אלא לעניין חובהداع"ג דילפין לKNOWN מקראי אחרינה בגאולה קרובים חובה על הקרובים מ"מ משמע שאין החוב שיגאלחו קרובים ויזיאו הוחירות לא החוב הוא שיגאלחו ואם ירצו להשתעבד בו הרשות בידם ואם ירצו שלא להשתעבד תבוא עליהם ברכה, ובודאי בהא אירי רבי עקיבא, דנהי דסיפה דמלתאת דקאמר ר"ע שאר כל אדם לשיחרו לית לנ' לאוקמי לעניין חובה דהא לא אשכחן בהו חובה, מ"מ התם מילתא אחريתא קאמר ר"ע דשאר כל אדם אין להם אפילו רשות לגאול העבד מיד העכו"ם בעל כrhoו של העבד או בעל כrhoו של העכו"ם, דאפשר שאי זה זכות להעבד למוורו בעל כrhoו לאיזה אדם מישראל שירצה לקנותו לשיעבוד ואין זה גאולה כלל, אלא אם ירצו לגואלו לשיחרו הרשות בידם ואפילו מצוה רבא איכא, משא"כ בקרים איפלו אם יפדוו לשיעבוד מיקרי גאולה קצת לעבד שיפול ביד קרוביו וירחמו עלייו וכופין העכו"ם שימסרנו לקרים, ואפשר דאיפלו להעבד כופין, וכעפ"פ עיקר גאולה קרובים שהיא מיתוקמא לר"ע ספר דריך שיעבוד כדמתקין נמי לKNOWN מסברא, ולרבי יוסי הגלילי דקאמר קרובים לשיחרו הינו נמי לעניין חובה ושאר כל אדם לשיעבוד הינו דאיפלו לשיעבוד כופין את העכו"ם, או אפשר דאיפלו להעבד כופין שלא יטמע בין עכו"ם. כך נראה לי בעיקור מילתייהו דר"ע ור"י הגלילי.

והשתאأتي ספר לדר"ע לא קשיא מידי אלא באלה כתיב דודאי היכי משמע ליה פשطا דקרו דאיירי מעיקר בגאולה קרובים ועיקר המצווה ודאי לשיחרו דמייקרי גאולה אלא דחויבה ליכא לשיחרו אלא לפdotו ועל זה גלי לנ' אידך קרא אם לא יגאל באלה פירוש ע"י פרידת הקרים לא יהיה לו גאולה שאין ווץין לשחררו אלא להשתעבד בו ויוצא בשנת היובל מהקרים, משא"כ לר"י הגלילי מקשה ספר מידי אלא באחר כתיב וכפירוש התוספות דלמא לא מצי למפרקה כלל איפלו לשיעבוד, כן נראה לי נכן בעזה"י לישב הנושא שלפנינו ובזה נתישב כל מה שנחקרו רשי" ותוספות במילתא דר"ע אף לפני המסקנה ודוק'ן:

ובאמת דלפי"ז יש לשיב אוף נוסחת מהרש"א ז"ל ונאמר דודאי מעיקרה דהוי ס"ד לדר"ע בגאולה קרובים לשיעבוד לא אירי קרא כלל מקשה ספר, משא"כ למסקנה דאמרין מסברא יליף ר"ע דקרים לשיעבודadam לשיחרו כל يومא מזבין נפשיה והאי סברא ודאי לא מיתוקמא אלא לעניין חובה משא"כ לעניין שעבוד hei חובה, מ"מ לעניין שיחרו ודאי דלא גורי עי קרובים מרווחים לעניין דמצוה לפdotן וא"כ מיתוקמא ספר ואמ לא יגאל באלה דקרו כפרישת שאמ לא יהא לו גאולה ע"י כן לא שהפדייה היה באלה והינו קרובים לשיעבוד כפרישת, אלא דלפי פירושו הנושא שלפנינו יותר נכח אלא דמפרש"י משמע נוסחת מהרש"א ז"ל:

איצטריך בלבד לאשמעין דכל היכא שלא מצי מגרע לה לא מקニア כלל ומש"ה לא מקニア בפרוטה. אלא דלא כראורה יש ליישב קשות התוספות למאי דפרישת לעיל דש שנים יעבד ריבוי"ה הוא וא"כ אי לא גורה שוה דשכיר שכיר הוי ממעטינן נמי גאולה קרובים בפסיות מהאי קרא דש שנים יעבד דמשמע דלעולם יעבד והוא יוציא באה, אבל מגורה שוה מקשה שפיר דאית לנ' לאוקמי ריבוי"ה דש שנים לעניין שני ריבוי"ה יוצא במתיחת האדון לחוד, אלא דהתוס" סברי כשיטת רשי" דלKNOWN דש שנים יעבד לאו ריבוי"ה הוא ושם אפרש א"ה:
בא"ד ומחרי תירין בו. והקשה מהרש"א ז"ל מסוגיא דלKNOWN דקאמר אליבא דרבי לא מיבעייא לנ' בו. ונראה ליישב דכין דבעל האיבעיא סליק אדעתא מיהא דשיך דרשיה דיגאלנו דאיפלו לרובן hei פשיטה ליה האי דרשה אי לאו משום דמספק לא ליה משום גורה שוה שכיר כדרשע להריא לקמן וכמו שבאו שם, משא"כ לרבי ניהא ליה טפי לאוקמי מילתא כפשתיה דלפי האמת איינו נгал באלה כין דאשכחן מיהא כמה תנאי דלית להו שכיר שכיר ועיין בחידושינו שם:
שם בגמרא ומאן תנא דפליג עלייה דרבי בו. ופרש"י דפליג ואמרי דנמcker לעכו"ם יוצאה בש"ע. ולמאי דפרישת אין זה מוכרע דאף דלית להו להני תנאי דפליגני דרשה דבאה לאichi מצי סברי דנמcker לעכו"ם איינו יוצאה בש"ע מוכרכ עצמו ועבדך ולא מוכרכ עצמו והדר לפ"י נמcker לעכו"ם ממוכר עצמו לשישראל בהקישא דמוכי תשיג, וכ"ש למאי דפרישת דאף מאן דאית ליה גורה שוה שכיר אית ליה נמי הקישא דוכי תשיג מדלא מקשין לעיל ואידך הקישא דוכי תשיג למה לי, ויש ליישב וצ"ע:

שם רתניא אם לא יגאל באלה רבי יוסי הגלילי בו. ונראה לי דלא משמע להנק תנאי לפреш סיפה דקרו דויצא בשנת היובל שיצא מיד העכו"ם לפ"ז 2020 הרי כבר נאמר משנה המכון לו עד שנת היובל אלמא שאין רשי העבד למוכר עצמו אלא עד היובל ופשיטה דכשהגיע היובל שאנו מוציאין אותו מיד העכו"ם שישנו תחת ידינו, ואילמדרש מיניה שאין אנו ראשין לבא בעיקפין על העכו"ם להוציאו קודם היובל אפשר דהנק תנאי ילי"פ מקרא דוחשב עם קונה ידקך עם קונהו, וכ"ש מוחשב עם קונהו שלא יבא בעיקפין כראיה בגוזל בתרא ומ"ה על כרחך משמע להו פשطا דקרו דאם לא יגאל באלה אלא בגאולה אחרות למ"ר ע"י קרובים ולמר ע"י אחרים ויצא בשנת היובל מאותו שגאלו, כן נראה לי ועיין בסמור:

שם ור"י יוסי הגלילי מידי אלא באחר כתיב. כן צריך להיות הגירסאות שלפנינו וכ"כ מהרש"א ז"ל. וכתיב עוד שהגירסאות האמיתית ור"ע מידי אלא באלה כתיב, משום דמשמע ליה דפשיטה לדר"ע יש להקשות יותר מידי אלא באלה כתיב וכמו שנחקרו רשי" ותוספות אף לפני האמת בלשנא דר"ע. ולענ"ד נראה דאודבה לדר"ע לא קשיא מידי דהא עיקר מילתא דר"ע

הה"ל כען הפקעת הלוואהו אף"ה אסור, ולשיטת התוספות יש לפרש עוד בענין אחר וק"ל. ובזה נתיישב מה שהקשו התוספות לעיל אקו"ז דרכיו ודבידן הוא שמנכר לעכו"ם נגאל באלה כדי שלא יטמע דעתתי אילא ק"ז מנמכר לגר צדק ואע"ג דבפרק הנגול [שם] עבי הש"ס לאוקמי וחשב עם קונהו בגר ומקשין עליה והוא כולחו התרם כתבי הינו במא"ד דילפין מפשטה רוחש עם קונהו משא"כ לענין מייטה דשך דלא נפקא אלא מדיקא דבאה שפיר איזטראיך למעט גור:

שם הקישה הכתוב לאחרת. لماذا ופרישת לעיל דעתך הקישא לענין קידושי ייעוד איררי אפשר דה"נ איררי בהכי דכיוון להקישה הכתוב לאחרת שמייעדה בשטר כמו בכסקף והינו על כרחך אותו שטר שכח תחלה לאב בתק' קנייה לי והינו לשם קניין ולשם אישות אם ירצה בסוף בעל כrhoחו של אב דומיא דיעיoud בכסקף וא"כ ממילא ניקנית בשטרداول"כ היאך מיידה בשטר בעל כrhoחו של אב, ולפי"ז מקשה שפיר הניחא למ"ד אדרון כותבו הדינו דומיא דקדושים גמرينן כדרפרישת לעיל גבי ובעה למשמעות דaina נקנית בבייה:

שם ובשטר מנלו אמר עילא אמר קרא אם אחרת יקה בו. ומקשין עברית לעברית ומוכר עצמו בגזרה שווה דשכירות שפיר, ואף למן דלית לי גזרה שורה דשכירות שפיר ליף בכניין אב גיגלי מילתא ועלמא הוא כמו שהארתית בזה בתחלת הסוגיא גבי בכסקף מנלו ומקשין אשכחן ע"ש:

ריש"י בד"ה לא יצא בצתת העבדים. בשן ועין ובראיyi אבראים בעבר בנענוי בר עכ"ל. ולכוארה אין לו מקום לכאן לענין דרשנה דנקנית קניין עבדים. ונראה דקשה ליה לרשי"ד דפשטה דקרא לדלא יצא בצתת העבדים משמע לאכורה דקאי עבד עברית דכתיב לעיל מיניה בהאי פרשה בפרשנת משפטים משא"כ עבד כנענוי לא כתיבא בהאי עניינה. אך פרש"י דבלא"ה דרשין להאי קרא לדלא יצא בצתת העבדים לענין שנ ועין דשיך בעבד כנענוי וא"כ לענין קניין העבדים דדייינן נמי מכחאת מרביבן נמי כנענוי וא"כ לענין קניין העבדים דדייינן נמי מכחאת מרביבן נמי קניין שטר דשיך בעבד כנענוי. מיהו לענין פשطا דקרא דקי"ל אין מקרוא יוצא מידי פשטו נראה לענין"ד לדלא יצא בצתת העבדים קאי נמי שלא יצא בעבד עברית זימניין שיוציא לעולם בשש וויבול משא"כ באהם העבריה זימניין דאין יוצאה בכל אלה מיד הלווקה וכogenous שיעודה וכדאמריןן לקמן בבריתא יש בעבריה שאין יוצאה בשש ובויבול וגורעון ומקוםין לה כגון שיעודה ועלה קאי קרא ואם רעה בענייני אדרונית אשר לא יעדה וכן מצאתה להדייא בפירוש הרשב"ם ז"ל בחומש ולא ילפין מינה נמי שאין יוצאה בשן ועין. ונראה דהינו מדכתיב בצתת העבדים והה"ל למי כתיב בצתת העבד כדכתיב כי תקנה עבד עברית אלא על כרחך תרתי שמעת מינה שאין יוצאה בשש וויבול וגורעון בעבד עברית והינו כשייעודה ואין יוצאה ג"כ בעבד כנענוי בשן ועין, והכי דיק לישנא דהעבדים שני מיני עבדים בעבד עברית ובעבד כנענוי,

תוספות בד"ה ור"י הגלילי בו. נראה להר"ם דהכי פירושו מידי אלא באחר כתיב כן צ"ל כי מנ"ל לר"י דלמא אחרים לא מצו למפרקה עכ"ל. וקשה דא"כ לא אתי שפיר הא דמקרה הש"ס בסמוך אי היכי הדרא קושיא להזחתה ומאי קושיא השתה שפיר ילפין מהקיים גאות אחרים ותו לא שיק להקשות מידי אלא באחר כתיב. ויש ליישב דאדורבה השתה קשה יותר לר"י הגלילי ולר"ע כולי קראadam לא נגאל באלה למה לי, دائ לערני שיצא בשנת היובל מילתה דפשיטה היא כיון שיצא מיד העכו"ם ביובל לישראל שקנוו ממוני נמי אין להם זכות יותר אלא מה שהיתה לעכו"ם, אלא על כרחך דעיקר קרא הא גופא ATI לאשמעין דשיך גאות שעבוד וא"כ הדרא קושיא לדוכתא במאי קמייפלגי ומ"ט דר"י הגלילי מידי אלא באחר כתיב, ואף למסקנא דיליף ר"י הגלילי מסברא לאו דילפין מסברא דשיך גאות שעבוד באחרים כיון דפשטה דקרא משמע דהכל לשיחורו דמקרה חדש בין לפניו בין לאחריו אלא לבתור גלי קרא דשיך גאות שעבוד מדכתיב ויצא בשנת היובל אלא דاكتה לא ידעין אי מיררי בקרים או באחרים ובאה ליף ר"י הגלילי מסברא דקאי בגאות אחרים כיון דאיכא סברא ולר"ע להיפך, כן נראה לי נכון. והשתא ATI שפיר הא דמקרה הש"ס אי היכי באלה למה לי משום לדענין שיצא בשנת היובל לא איזטראיך קרא כדרפרישת ודוק":

בד"ה ורבי הא ויצא בו. לא בעי למאי אתה בו. ונראה לי משום דלא כויהן לאוקמי לרבי כיון שלא אשכחן גאות היבול צ"א חתפץ זיין לאכורה הו משמע דפשטה דקרא דווייא בשנת שיעבוד, ועל זה כתבו דפשטה דקרא שפיר איררי ביציאת היובל מיד העכו"ם אלא לדלא איזטראיך קרא להכי, כן נראה לי בכונת התוספות. ובספר עצמות יוסף כתוב דודאי לרבי איזטראיך באלה למעט שאינו יוצא בשש אלא ביובל, ועל זה כתבו דאיכא קרא אהרניא ונכון הו, אלא דاكتה קשה הא מהאי קרא אהרניא לא מzinן למעט שיש דהא איכא קל וחומר כדאמרה רב, ויש ליישב וק"ל:

17/09/2018 16:08

דף טו ע"א

נמרא אלא בעכו"ם שישנו תחת ירך ואתה לאשמעין שלא יבא עליין בעקביפין. וקשה לי אתי לרבי למה לי האי קרא דהא מדורייש רבי באלה נגאל ואינו נגאל בשש ומה אם הקפיד הכתוב בקרוא יתרוא שלא יצא בשש שלא יבא בעקביפין מיבעיא. ונראה דאי לאו האי קרא הו אמיאן דבאה לא מעת מכר לגרא צדק ומילא שמעין דنمcker לעכו"ם נמי אין קופין אותו להוציאו בשש אבל אם נוכל לבא עליין בעקביפין ולהטעתו שפיר דמי ואיזטראיך האי קרא, והא לדלא ליף לרבי מקרוא דוחש עם קונהו ידקדק עם קונהו אפשר דלית ליה האי דרשה דהא פלוגתא דתנאי היא בפרק הנגול [ב"ק קי"ג ע"ב], או שנאמר דאיזטראיכו תרי קראי חרוא שאסור לגוזל העכו"ם להוציאו ממנו העבד שלא כדין דהו"ל גזילה ממש כיון וגופו קניי כדאיתא בהגוזל, ואידך קרא לאשמעין דאפיקו להטעתו בחשbon

[קונטס אחרון] [לצ]

בא"ד תימה כי אמאי לא פריך ויפקדנו כי. וכתחתי דיש לתהווה טובא על קושיותם דהא קייל' לכל הפקר שאינו לענין ולענין אינו הפקר כמ"ש הכא דין שום אדם יכול לזכות בעבד עברי א"כ מאי הפקר שייך ביה, וצ"ע לישב ונפ"מ טובא בדיון הפקר: ע"כ ק"א.

גmrא אמר ר"ל אם העבריה יוצאת בmittah הא ברשות אדרון מק"ו כי. ונראה דעתך מילתא דר"ל מסברא קאמר דכי היכי דיווצה בסימני אלמא שאין לאביה בה קניין גמור לענין מכירה שהרי אפילו בימי נערותה אין רשות למוכרה וכ"ש שאין רשות לאביה למוכרה אלא באותו זכות שיש לו בה והינו כל ימי חייו משא"כ לאחר מיתה זכתה האם בעצמה ופקעה מכירה:

תוספות ב"ה מיתה שמצויה כי. וא"ת חופה תוכיה כי דאי חופה מציאות כי אין אדם קונה כי ו"ל עד סוף הדיבור. כי ונראה דاشתמייתה להתוספות דברי היירושלמי ונפ"א ה"ב) דבעא ר"ל מקמי רבבי יוחנן אמה העבריה יוצאה ביחסוין מק"ו מה סימני כי ואמר ליה רבבי יוחנן אני אין לי אלא של המשנה יתרה עליו אמה העבריה שיזאה בסימני כי, הרי דלרי"ל אין ה"ג דחופה מציאות מרשות אדרון. וליכא למיימר דהתוספות סבירי דר"ל קיבלה מר"י מה שהסבירו מהמשנה, הא ליתא דהא בשמעתין נמי מקשין עליה דר"ל מחתניתין וניתני מיתה אב ולא אשוג ביה ממשום דאיaca ק"ו דבר שאין לו קצבה לא כתני כר', וא"כ מAMILא דיש לתהון כן לענין חופה, אלא על ברוח דהתוס' לא ראו דברי היירושלמי. ועוד דהא בירושלמי משמע להדייא שלא כתירוץ התוס' דהא עבריך ק"ו בחופה שיזאה מרשות אב ע"ג שאין יוצאה אלא מודעתו. ובמאי דקשה להו להתוספות דא"כ אין אדם קונה בוואר בסמוך דatinן עליה מיהא בשיטת היירושלמי דבעבריך ק"ו מחותפה שמצויה מרשות אב, ובאמת נהגת תהווה דמאי מוציאה מרשותו שייך כיוון שמצויה מדעתו ואין ה"ג דבר אדרון נמי יוצאה בחופה מדעתו ודיו לבא מן הדבר כי.

ולבוארה היה ונראה לי בזה לישב שיטת היירושלמי דר"ל לשיטתה דאיתא לקמן בפרק האיש מקדש (ר' מג ע"ב) בפלוגתא דריי ורבנן בנערה המאורסה אי היא ואביה מקבלת גיטה וקאמר ר"ל כמחלוקה לגירושין כך מחלוקת לקידושין מהקיים דיזאה והיתה אלמא דלרי"ל אליבא דרבנן אשכחן דשתי ידים זכותות כאחד ע"ג דמקצת עצמה מרשות אב, וא"כ איכא למיימר דה"ה בחופה נמי נהגי דכתיב את בתיה נתתי לאביה יכול למוסרה לחופה מ"מ היא בעצמה נמי יכולת למסור עצמה לחופה בעל ברחו דאביה, לא מיבעיתא למ"ד חופה קונה לענין קידושין ומיקרי הווייה א"כ הא איתקשו הוויות להדרי, אלא אפילו למ"ד חופה אינה קונה אף"ה מסברא יש לנו לומר דיד יתרה וכי רחמנא לאביה אבל יד דידה כדקיימה

כה) המקנה:

ומՃתיב נצאת שמעין נמי הוא שנקנית כקניין עבדים נונענים בשטר כדאמרין בסמוך, כן נראה לי וק"ל:

בגmrא אמר קרא והתנהלתם אותם בחזקה ולא אחר בחזקה. ווא"ג דלקמן דרשין מאותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם שאין מורייש זכות בתו לבנו איכא למימר דתרתיה שמעת מינה ולקמן בסוגיא דוחתנהלתם יבראו לנכון:

שם באישות מיהא לא אשבחן ואיבעית אימא להבי אהני הקישא דאהרת. קשיא לי לשינויו كما הקישא דלאחרת למאי איצטראך דלא כראוה לא מיבעייא לו לדרשה אהrichtא. ונראה ליישב משורת דלקמן (ר' כי ע"א) משמע דלענין שאינה יוצאה בראשי אברים בעין תרי קראי דלא תימא ניתיב לה דמי עינה והדר ליפוק, ופרש"י שם דזוקא מיתורא דקראי דרשין תרתי ושינוינו אליבא דחכמים דהtram דודרשי אם בגפו יבא בגפו יצא שאינו יוצא בראשי אברים משא"כ לר"א בן יעקב דפליג לית לו אלא קרא דלא תצא כצאת העבדים ואכתי נימא דניתיב לה דמי עינה והדר ליפוק, מש"ה איצטראך לר' חסדא לשינוייא קמא הקישא דאהרת למדך שאינה יוצאה בשן ועין, משא"כ לר"ה ולשינוייא בתרא דר"ח איצטראך הקישא דאהרת לענין קניין שטרתו לא שמעין מינה שאין יוצאה בראשי אברים דנהי דאין היקש למיצה מ"מ לענין ראשי אברים סד"א דאיaca ק"ו שיזאה 117497/01 אברים מעבר כנענין שאינו יוצא בשן ווובל וגערון ואפ"ה יוצא בראשי אברים עבר עברי ואמה העבריה לא כ"ש, וכיוון דהקיsha איצטראך למילתה אהrichtiy לית לו לאפוקי מק"ו ועל ברוח לר' הונא ולשינוייא בתרא לר' חסדא סבירי כחכים דלקמן ודרושי נמי אם בגפו יבא בגפו יצא לענין ראשי אברים, כן נראה לי נכוון. ומכ"ש דלפי שיטת התוספות דריש מכלחין שכתבו דלענין הקישא דאהרת אי איצטראך לריבוי קניינים לא ילפין מינה מיעוט קניינים איכא למימר דה"ה לענין מיעוט יציאות ודוק היטב:

תוספות ב"ה למא ליה באפי תרי זיל. תימה כי אמאי לא פריך ויפקדנו שהרי אפילו עבר כנענין כי ע"כ"ל. ויש לתהווה על תמייתם דהא הפקר גופא קייל' שאינו הפקר עד שיפקירנו לענין ולענין כשמיטה דכתיב ונשתה דמתהם לפנין הפקר וא"כ מאי הפקר שייך בעבד עברי שאין שום אדם יכול לזכות בו ואף למוכרו אינו רשאי אף שגופו קניין, משא"כ בעבד כנענין דאיתקש לשדה אהוזה ויש לו בו קניין גמור למוכרו וליתן במתנה מש"ה שייך ביה נמי הפקר שהרי כל אדם יכול לזכות בו, ווא"ג דלש茅אל המפקיר עבדו יצא להירות כבר כתבתי בפרק השולח (ר' לח ע"ב) דהינו אם העבד רוצה לזכות בעצמו משא"כ היכא שקדם אחר זוכה בו והעבד רוצה בכח הוי שפיר הפקר והארכתי עוד שם בענין הפקר שעבד כנענין וכל זה לא שייך בעבד עברי שאף אם לא יזכה העבד בעצמו אין שום אדם יכול לזכות בו וא"כ אין זה הפקר. ולקמן (ר' כי ע"א) גבי בסוף ע"י עצמו אפרש עוד בזה אי"ה ע"ש. גם מה שיש לזרק כתרוץ התוספות מבואר בחידושי לפרק השולח [שם] ע"ש:

אהורי במלתא דתלא בסבירותה לעניין אי שיק לומר חופה מוציאה מרשות אב במה שוצאה מדעתו והינו כדרישות ודו"ק. אה"ז ואיתי בירושלמי בפרק האיש מקדש נ"ב ה"ב לモודה ר"ל בנישואין דלאו כל הימנה להפסיד לאביה מעשה ידיה, אלא דבר הכי מיתח התם מירא דרב אחא בר יעקב דלא"ל ה"ה בנישואין ומשמע שם דתלא בפלוגתא ע"ש:

בא"ד דאי חופה מוציאה אין אדם קונה בת חבירו כו עכ"ל. וקשה לי טובא דהא לKNOWN (דף י"ט ע"ב) משמע דרבנן דמעות הראשונות לקידושין ניתנו הר"ל כאמור התקדשי לי מעכשו ולآخر שיש שם קידשה אחר אפ"ה תלא קדושי אדרון מעכשו ולآخر שיש שם קידשה אחר אפ"ה תלא קדושי אדרון ולהינsha לאחר ר' אלא בתנאי שמתinan הלה עד סוף שש שהרי אם רצחה ליעדר מייעדר, אבל לעולם היכא שנתרצה האדון בקידושי אחר או כגון שהיא אסורה עליז בחיבבי לאוין לעולם יכול להסור עצמה לחופה ויזאה מידי שעיבודה. ואפשר דמשמע להו להתוטס כיוון דרבני יוסי ברבי יהודה שם נתקדשה לאחר שיחק באדרון ומוקדשת לשני א"כ על כרחן אינה יכולה למסור עצמה לחופה ולצאת מרשות האדון דא"כ אין אדם קונה אלא על כרחן דחופה אין מוציאה מרשות אדרון וליתא לך ר"ל דחופה תוכיחתו ותו לא משמע להו דתלא ~~איולחא~~ דר"ל בפלוגתא. מיהו לפמ"ש בסמוך דבלא"ה תלא מילא מילא דר"ל בפלוגתא דתנאי הדרא קושיא לדוכתא, וש לישב. מ"מ נתישבה בזוה שיטת הירושלמי דקאמר ר"ל חופה מוציאה מרשות אדרון ולא חייש לקושיות התוספות דא"כ אין אדם קונה משום דס"ל כרבנן דרבני יוסי ברבי יהודה ודוו"ק:

דף מו ע"ב

גמר מתיב רב ששת רבינו שמעון אומר ארבעה מעניקין כי הקושיא מפורסת דמקשה רב ששת מסיפה דברייתא מדרבי שמעון ולא מקשה מרישא דברייתא מדרובנן כדמותיב רב עמרם בסמוך ואסיק בתיקותא, וכבר עליה בלבוי לישב לפי השיטה דפרישית דמים ר"ל לא מיתוקמא אלא אליבא דרבני יהודה דפרק האיש מקדש נ"ג ע"ב] דאבייה ולא היא ותו ליכא לימייר חופה תוכיח, משא"כ לרבן דשתי ידים זכות איכה לתומר חופה תוכיח דאין מוציאה דאל"כ אין אדם קונה כסברת התוספות, וכבר כתבתי לדליהו שלמי נמי הכי הוא אליבא דרבני יוסי ברבי יהודה וא"כ ליכא לאותבי מברייתא דרב עמרם דייכא לאוקמה כרבנן ר"ל כרבני יהודה ומש"ה מותיב רב ששת מסיפה דברייתא דאייריה בה רבינו שמעון, ולKNOWN בפרק האיש מקדש [ס"ד ע"א] מסקין להדריא דסתמא דמתניתין דהאב מקדש את בתו ובשלוחו ולא בה ובשלוחה אליבא דר"ל לא מיתוקמא אלא כרבינו שמעון דס"ל כרבני יהודה דאבייה ולא היא, וא"כ מקש שפיר דאפיילו לרבי שמעון ליתא למילתה ר"ל, אבל רב עמרם בסמוך לא איכפת להיא לאותבה מביתיא ממש דבלא"ה סובר בפשיטות דליתא למירא דר"ל דפרק האיש מקדש בהא דכמחלוקת לגירושין כך מחולקת בקידושין דהא

קיים כדאשכון בקידושין ע"ג דمفקעת עצמה וכמו שאפרס לKNOWN בפרק האיש מקדש בפשיטות אליבא דר"ל, וכ"ש לשיטת ריש"י בכתובות (דף מ"ז ע"ב) דקרו את בתה נתתי אייריה בכל מני נתינה בין בחופה בין בקידושין וא"כ לא מפסקין קרוא דכי היכי דליךושין לא אתה יד אביה ומגרע יד דידה ה"ה בחופה, וא"י משום דmpsdetת מעשה ידיה לאביה ה"ג בקידושין מפסdetת לאביה כסף קידושין שהיה יכול לקרושה בתרקובי דרינרי והיא מקבלת קידושי פרותה או קידושי שטר ועוד דבלא"ה אין האב יכול לכוף את בתו למשעה ידיה, ועוד מצין למייר דאין ה"ג דיבבה לה מעשה ידיה דהא מדאוריתא לא הויל בעל וככה"ג אשכחן דמקשין להיפך בכתובות דיבבה ליה שכיר אפקעתא ע"ש, וא"כ מיתח הירושלמי שפיר ק"ו דחופה מוציאה מרשות אב בעל כrhoח, ואע"ג דבפרק האיש מקדש מוכחה בפשיטות דקטנה אביה ולא היא הינו משום שאין לה דאפיילו כשайн לה אב וא"כ ק"ו מיהא איתא דעת כrhoח חופה עדיף מסינים שהסינים אין מוציאה כלל וחופה אשכחן מיהא דמושג וובל מושות אב בשום דוכתא, ועוד איכא ק"ו בכח"ג משם וובל לעניין חופה דלא שייך מיעבר תוכיה מעבר עברו כיוון דלא שייך חופה בעבר עברו, ואין להאריך בזה דעת כrhoח בהכי מיתוקמא שיטת הירושלמי.

ולפ"ז הדרא קושיא על שיטת התוספות דמתניתין שלא שייך לומר חופה תוכיח כין שאינה יוצאת מרשות אב אלא מודעתו הא אליבא דר"ל אשכחן חופה שמווציאה מרשות אב בעל כrhoח, אף שיש לישב שיטת התוס' בכמה גווני דלא נחתו לסביראו זו מ"מ יש לישב דלא תקשי אשיטת הירושלמי לפי פירושי דרכ' דلسבות התוס' פשיטה להו דחופה אין מוציאה מרשות אדרון מדקשיה להו דא"כ אין אדם קונה אפ"ה מתרצין שפיר דלא הויל תוכיח כדי לקיים דברי ר"ל בשמעתין, ואותא מימרא דר"ל אליבא דרבני יהודה דאית ליה בפרק האיש מקדש [ס"ג ע"ב] דאפיילו בגירושין אביה ולא היא דאין שתי ידים זכות וכ"ש בחופה, ואין דוחק לאוקמי מירא דר"ל סתם אליבא דרבני יהודה דבלא"ה ממש בפרק האיש מקדש דר"ל סובר כרבני יהודה דהא מוקמין התם אליבא דר"ל סתום מתניתין דפרק האיש מקדש דקמני נערה מתקדשת ע"י אביה בו ו בשלוחו בה ובשלוחה או כר' יהודה או כר' שמעון דס"ל בהא כר' יהודה וקייל הלכה סתום משנה.

והשתאathi שפיר נמי הא דמקשין בסמוך ממתניתין דלא קתני יתרה אמה העבריה שיזואה בmittah אב ולא מוקמין למתני"י כרבנן דר' יהודה דשתי ידים זכות בקידושין וה"ה לחופה וכניין דאפ"ה אין חופה מוציאה מרשות אדרון דאל"כ אין אדם קונה ואע"ג דמושגיה מרשות אב אזלא ליה כר' ק"ו דר"ל דאייכא למירח חופה תוכיח ומילתה דר"ל כרבני יהודה, אלא דאי אפשר לומר כן דא"כ תקשי לר"ל סתום מתניתין דהכא אסתם מתני"י דפרק האיש מקדש. כן נראה לי לכארה לישב שיטת הירושלמי ושיטת התוס' דלא תקשי

אב דלמא אין לה הענקה דלא מיותר קרא, וטעמא נמי איכא למיימר דאין לה כמו שאפresher בסמוך, אבל מדר' שמעון דקאמר ואיך אתה יכול לומר ד' ומשמע די הוה משכח ארבעה מני יציאות הווי קחשייב לה נמי לריביא הענקה דהא מיותרא ליה קרא מהקיים יתרה דהוי ניחא ליה לאוקמי לענין הענקה ומדקאמר ואיך אתה יכול לומר ולא משכח מיתת האב אלמא דאיינה יוצאה במיתת האב, כן נראה לי נכוון וסבירות התרצין דקאמר ה"ג מסתברא ותuibתא דרב עמרם לפי שיטה זו יבואר בסמך ודוד"ק:

שם ואיך נתני נמי מיתת האב. וקשה לי מי הענקה שיין כשיעצאה במיתת האב דהא קטנה היא ואין לה זכיה מדאוריתא עיי עצמה וכמו שהקשו התוס' להדייא בפרק בן סורר ומורה נסנהדרין ס"ח ע"ב דלא אשכחן שום ממון לקטן אלא עיי ירושה, ונהי שתירצו שם דהיכא דעתך אחרות מקנה אותן יש לו זכיה כשהגע לחייב ומהיזרו לאחר שעה הינו לשיטתם בגיטין פרק התקבל נס"ד ע"ב דקייל' כר' אסי ולפירושם הינו מדאוריתא, משא"כ לרש"י דלי' אסי נמי הינו מדרבנן א"כ קשה ויל' כמו שתירצו שם בפרק בן סורר ומורה דקטן יש לו שכר פעללה מדאוריתא ואפשר דהענקה נמי חשב לפועל וובל של רצעה קחשייב בחדא א"כ על כרוח שלשה באיש הינו מיתת האדון והא אמר בהדייא דלא אשכחן ד' באשה מושם דמצוי סבר רב שמעון דאמה אינה יוצאה במיתת האדון כדדיקינן באמת ה"ג מסתברא. לכן נראה דודאי למי דקס"ד דיאויל וובל של רצעה קחשייב בחדא א"כ על כרוח שלשה באיש הינו מיתת האדון דнерצע וא"ה לא אשכחן ד' באשה מדאשchan להדייא בירושלמי דפלוגתא דתנאי היא, ואפשר לדאשchan את ה"ג דהענקה תוס' בסמך דעל כרוח שלשה דהינו מהאי טעם גופא דמקשו התוס' בדר"ה והתנצלת דמדאיצטריך והתנצלת איכא למימר דעל כרוח דהאיצטריך הקישא איכא בהאי קרא א"ה איכא למימר דהאיצטריך להענקה וזה הקישא איצטריך דעל כרוח חד הקישא איצטריך לערני גרעון כסף דнерצע או לאיזה דרשה כוין ומזהקיש הכתוב אמה לנרצע בקרוא דווקא לאמתך תעשה כן ואמה עובדת את הבן, ווע"ג דלקמן ברף הסמוך לפינן דהאיצטריך להענקה וזה הקישא איצטריך למילתה אחריתא לענין גרעון כסף דнерצע או לאיזה דרשה כוין דאי אפשר לאוקמי לענין שאינה עובדת את הבן כדרושים, ובענין זה מצין למימר דאף לפי האמת hei הוא והינו דקאמר ר' שמעון ג' באיש וג' באשה לפירוש טעם דת"ק אתי דמודחטיב הענקה בשש בערבי או עבריה ואיתקוש נמי אמה לנרצע לענין הענקה הרוי שנים באיש ושנים באשה ומדכתיב נמי ריבויו דווי תשלחנו דקאמר ת"ק מרבנן נמי חד באיש וחדר באשה דהא ריבויו דווי תשלחנו אקרא דלעיל מיניה קאי דכתיב כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה לבתר דגלי לך קרא דשייך הענקה באשה וכען שפירשו התוס' בסמך בדר"ה האמה וכמו שנפרש שם.

שם וכ"ת ה"ג בדרכ ספרא והאיכא מיתת האדון. הסוגיא תמורה דבפישיותה מעיקרה הו"ל לאקשויי והאיכא מיתת האדון ואיך שיש לנו הרבה היוצאה בזה בש"ס מ"מ היכא דaicא לשינוי משינוי. ולפפלו באlama העלית דמעיקרה לא הו"מ לאקשויי האיכא מיתת האדון משום דקס"ד בפישיותה דיוואה במיתת האדון אין לה הענקה, דמכיון שאין הענקה חלה אלא לאחר מיתת האדון פקע לה ממנה לגבי היורשים ומהיכא תיתי ישלמו היורשים כוין שאינה עובדת להם ולא שייך בהו כי משנה שכר שכיר עבדך, וליכא למימר דחווב של אביהם הוא משום והרי פשיטה לה דלאו חוב גמור הוא מדדרשין לו ולא לבעל חובו ואי ס"ד דחווב גמור הוא אמאי לא hei לבעל חובו מדר' נתן וכמו שהארכתי לעיל וזק ט"ו ע"א, אלא על כרוח דקס"ד דמתנה הוא ולא קרייא וחמנא להענקה שכיר אלא לענין שפعلתו לירושיו וא"כ פשיטה דלא קחשייב מיתת האדון וקחשייב ר' שמעון על כרוח יובל וובל של רצעה בתורת, אבל השתה דמקרה והא סימני שאי לו קיצה והאמר עלה וכ"ת

צוח ככרוכיא וליכא דאשכח בה וא"כ לא תלייא מילתא דר"ל דהכא כתנאי, אלא אי איתא לך"ו דיליה אליבא דכו"ע איתא וא"כ מקשה שפיר מברייתא דעל כרוח ליתא לך"ו דמעיקרה דרינה פירכה. כך היה נראה לי לכוארה ובסמווק אפרש בענין יותר נכון:

שם רב שמעון אומר ארבעה מעניןין שלשה באיש כו. ויש לתמונה דכולה מילתא דרבי שמעון משנה שאינה צרכיה היא דהא לת"ק נמי hei הוא ואטו מניא אתי לאשמעין, וכ"ש במאי דקאמר ואיך אתה יכול לומר ד' באחד מהם מילתא דפשיטה הוא. והנראה לענין זה כshedark רעד במא שיש לתוכה בסוגיא דשמעתין דמעיקרה Mai קס"ד דרבי שמעון חשב מיתת האדון והא אמר בהדייא דלא אשכחן ד' באשה ואיך האיכא ד', אלא על כרוח דלא חשב מיתת האדון כדריךינן באמת ה"ג מסתברא. לכן נראה דודאי למי דקס"ד דיאויל וובל של רצעה קחשייב בחדא א"כ על כרוח שלשה באיש הינו מיתת האדון דнерצע וא"ה לא אשכחן ד' באשה משום דמצוי סבר רב שמעון דאמה אינה יוצאה במיתת האדון כדאשchan להדייא בירושלמי דפלוגתא דתנאי היא, ואפשר לדאשchan את ה"ג טעם גופא דמקשו התוס' בדר"ה והתנצלת דמדאיצטריך והתנצלת איכא למימר דעל כרוח שלשה דהינו מהאי טעם גוףא דמקשו התוס' בדר"ה ולמילתה אחריתא לענין גרעון כסף דнерצע או לאיזה דרשה כוין דאי אפשר לאוקמי לענין שאינה עובדת את הבן כדרושים, ובענין זה מצין למימר דאף לפי האמת hei הוא והינו דקאמר ר' שמעון ג' באיש וג' באשה לפירוש טעם דת"ק אתי דמודחטיב הענקה בשש בערבי או עבריה ואיתקוש נמי אמה לנרצע לענין הענקה הרוי שנים באיש ושנים באשה ומדכתיב נמי ריבויו דווי תשלחנו דקאמר ת"ק מרבנן נמי חד באיש וחדר באשה דהא ריבויו דווי תשלחנו אקרא דלעיל מיניה קאי דכתיב כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה לבתר דגלי לך קרא דשייך הענקה באשה וכען שפירשו התוס' בסמך בדר"ה האמה וכמו שנפרש שם.

והשתא אתי שפיר טובא הא דקאמר ר' שמעון ואיך אתה יכול לומר ד' באחד מהם, פירוש דודאי اي hei אשכחן ד' באחד היות יכול לרבות עוד אחד מאידך הקישא דaicא נמי בוואך לאמתך תעשה כן דלתorthy היקישי אתי כדלקמן, והו ניחא טפי למידרש ביה דרשה אחריתא דלא כתיב בהאי ענינה, ענינה מלמידרש ביה דרשה אחריתא דלא כתיב בהאי ענינה, אלא לפוי שאין אני יכול לומר ד' באחד מהם על כרוח מיתת הקישא לדרשה אחריתא, ולפי"ז אתי שפיר דמקשה רבי שחת מדר' שמעון ולא מדר"ק כדרותיב רב עמרם דלא פטיקא ליה להקשות נתני נמי מיתת אב דaicא למימר נהי דיוואה במיתת

דיוואה מהՃון הינו משום דاشתי גופה ולא מכיר לו גוף זה כמ"ש התוס', וווק היטב כי נוכח הוא:

תוספות נ"ה מה לסתומים בו. ויל כי משום דاشתי גופה שקנה עכ"ל. ונראה להויסף טעם לכך אין זה הנוף ונעשה גדולה ויש לה יד לזכות עצמה לכל דבר מילא פקע שעבוד האדון, משא"כ לענין רשות האב אע"ג דיש לה יד מ"מ ממשים אקנוליה לאב יד יתרה שהיא זוכה בכל שבך נוערים חוץ ממיכורתה וק"ל:

בא"ד וא"ת תוי מבניין בו הצד השווה שבן שמצויאן בעלה כי עכ"ל. וקשה לי האיכא למperfך מה להצד השווה שיש לו קיזבה דהא קי"ל [חולין קט"ז עב] כל מה הצד פרוכין כל זה אף במאידילא קולא וחומרא מכ"ש הכא דפרקא חשובה היא כיון דהן יש להן קיזבה א"כ בשעת המכירה לא מכיר לו אלא עד זה הזמן משא"כ בדבר שאין לה קיזבה. ואפשר דהתו סמכו בזה אמה שהקשוו בסוף הדבר דאייכא נמי ק"ז מיתת האדון וא"כ בהאי קושיא נמי רוצין לומר דניליף במא הצד מכולחו ותו ליכא למperfך מה לכולחו שיש להם קיזבה דהא מיתת האדון נמי אין לה קיזבה ודור"ק:

בא"ד ויל דאייכא למperfך כי שמצויאן מעברות כי עכ"ל. ונזהקו המפרשים בכוננת התוס'. ולענין דיש לפרש דלא שיק הכא למיר הצד השווה שבן שמצויאן בעלה מש"ה יש לקנות ג"כ בעבדות משום דיציאה בעבדות לא דמי לשאר יציאות דעתם שאהdon נתן מעות וקנה בקנין גמור ואין לנו להפיזרו ממן אלא ביציאה אלימתא, ואף דמלשון התוס' אפשר דלא משמע הכא מ"מ הענין נוכח בעצםו וק"ל:

גמר לא אידי ואידי דנפקא בסימני והוא דאיתא לאב בו. לדוגמא בעלה נקייט סימני דהוה מצי לממיר דנפקא ביובל וSSH, ובזה נתיעש מה שדקוד מהירוש"א זיל דאיצטריך לאתויי מקרה דוחתנהלתם משום הנך דיזאה בקטנותה: שם דתニア והתנהלתם אותם לבניכם. ואע"ג דלעיל דרשין והתנהלתם אותם דוקא עבר כנעני ולמעוט עבד עברי שאין נקה בקנין עבר כנעני מ"מ לא מצין הכא לימדרש אותם לבניכם ולא עבר עברי לבניכם דהא כתיב שש שנים יעבד ודורשין לקמן בכוריתא שעבד עברי עבד את הבן, ומהאי טעמא תור לית לן למידרש למעט אמה העבריה שאינה עובדת הבן כיון דכתיב בהאי קרא כי תקנו עבד או אמה ואידי בכנענים לית לן למיפסק קראי למעט אמה העבריה ולא עבר עברי, אלא על כרוכן דאתה למיטען הענין מ"מ ערכות כתובן דרבנן דר"ל בלא"ה על כרוכן דר"ל קיימין דאית לה ק"ז א"כ לפמ"ש על כרוכן לכ"ע אמה העבריה יוצאה במיתת האדון מהאי ק"ז גופא כיון שאינה עובדת יורשי האב מרכחיב והתנהלתם אע"ג דרושת האב אלים טובא שאין יוצאה בסימני כ"ש שאינה עובדת יורשי האדון, וא"כ מיית שפיר ה"נ מסתبرا לאין דהשתא אליכא דרבנן דרבנן דר"ל בלא"ה על כרוכן דר"ל קתני מדרלא קתני מיתת האדון באמה. והשתא את שפיר טובא דלמא דמותיב ר' עמרם מילחאת דר"ל בתויובתה ממילחאת דרבנן דפשיטה לה רלב ערב איתה איתא דיזאה במיתת האב מילא את לה הענקה, דהא בהאי ענינה גופא דאית לה במיתת האדון את לה נמי במיתת האב, ולרבנן וראי אמה העבריה נמי יוצאה במיתת האדון כדאיתא לקמן בבריתא מהקיים דנרצע, אלא על כרוכן דרבנן אמה אינה יוצאה כל במיתת האב משום דק"ז פריכא הוא דמה לסימני דASHANI גופה, ומהשתא מצין לממיר דמילחאת דר' שמען כדחיי ס"ד מעיקרא דקחשיב יובל וובל של רציעה בחדר והיין וקאמר ג' באיש וג' באשה כדרישת ליעיל דאית לאשענין דנרצע שיזא במיתת האדון יש לו הענקה ולא קחשיב ד' באשה משום דאמה אינה יוצאה במיתת האדון דהא לית לה הקישא וק"ז נמי לכא לעולם רשות האדון אלים טפי מרשות האב, ואע"ג שאינה עובדת יורשי האב עובדת יורשי האדון. ואי משום שאינה יוצאה מרשות האב בסימנים אע"ג

כדר' ספרא דסימין יש לו קיזבה למיטה וא"כ קשיא אין אמר ליתני מיתת האב דיש לו נמי קיזבה למיטה לענין הענקה למאי דפרישת לעיל דקומה אין לה יד לזכות בשלה אלא מהגיון העונת או לחפש ומחזרו לאחר שעה כדאיתא בהתקבל גיטין ס"ד ע"ב] אך אמר רבא שלש מדות בקטן, אלא על כרוכן מדחsbinן סימין לדבר שאין לו קיזבה הינו כחרוץ השני שכתנו לעיל בסמוך בשם התוס' בפרק בן סורר וננהדרין ס"ח ע"ב] דכל קטן יש לו שכר פעולה וחוכה מדאוריתא ועל כרוכן נאמר דהענקה נמי מיקרי שכיר פעולה דשכיר לממרי קרייה וחמנא היכא שהוא לטובתו, ולפי"ז על כרוכן מיתת האדון יש לה הענקה מההורשים מחמת שכיר פעולה של אביה וא"כ מקשה שפיר והאייכא מיתת אדון דכין דיש לה הענקה משמע לה טפי דקחשיב לה ר"ש מה שנאמר דקחשיב יובל וובל של רציעה בתורתו ודור"ק. מיהו לפי האמת קשיא לי אמר ישלו הירושים הענקה דהא כתיב צאן גון וקב וקי"ל מטלטל' דיתמי לא הנתקה משתעבדי אפילו בשטר ואפילו בגודלים, אם לא שנאמר כסבירה ר"ת בביברות (דף נ"ב ע"א), וכן נהאה מלשון הרשב"א בחדשו סוף מכליתין דמן התורה אין לה חלק בין מקרים למטטללי וכמבואר אצלנו במקום אחר:

שם ה"ג מפתברא דקחני סיפה כי וא"י איתא באשה משבחת מיהא ר. ואף דלפי מה שכתחתי בשמעתין דאייכא למימר דלרי שמען אע"ג דנרצע יוצה במיתת האדון אפילו הבי אמה אינה יוצאה דלית לה היקשא מדאיצטריך והתנהלתם וכמו שהארוכת, מ"מ מיית שפיר ה"נ מסתبرا כיון דהשתא אליכא דר"ל קיימין דאית לה ק"ז א"כ לפמ"ש על כרוכן לכ"ע אמה העבריה יוצאה במיתת האדון מהאי ק"ז גופא כיון שאינה עובדת יורשי האב מרכחיב והתנהלתם אע"ג דרושת האב אלים טובא שאין יוצאה בסימני כ"ש שאינה עובדת יורשי האדון, וא"כ מיית שפיר ה"נ מסתبرا לאיליכא דר"ל בלא"ה על כרוכן דר"ל קתני מדרלא קתני מיתת האדון באמה. והשתא את שפיר טובא דלמא דמותיב ר' עמרם מילחאת דר"ל בתויובתה ממילחאת דרבנן דפשיטה לה רלב ערב איתה איתא דיזאה במיתת האב מילא את לה הענקה, דהא בהאי ענינה גופא דאית לה במיתת האדון את לה נמי במיתת האב, ולרבנן וראי אמה העבריה נמי יוצאה במיתת האדון כדאיתא לקמן בבריתא מהקיים דנרצע, אלא על כרוכן דרבנן אמה אינה יוצאה כל במיתת האב משום דק"ז פריכא הוא דמה לסימני דASHANI גופה, ומהשתא מצין לממיר דמילחאת דר' שמען כדחיי ס"ד מעיקרא דקחשיב יובל וובל של רציעה בחדר והיין וקאמר ג' באיש וג' באשה כדרישת ליעיל דאית לאשענין דנרצע שיזא במיתת האדון יש לו הענקה ולא קחשיב ד' באשה משום דאמה אינה יוצאה במיתת האדון דהא לית לה הקישא וק"ז נמי לכא לעולם רשות האדון אלים טפי מרשות האב, ואע"ג שאינה עובדת יורשי האב עובדת יורשי האדון. ואי משום שאינה יוצאה מרשות האב בסימנים אע"ג

מיתת האדון שלא שייך בעברית, מש"ה ילפין נמי מהקייש דרנצע דיווצהה במיתת האדון נמי יש לה הענקה דומיא דרנצע ואכתי לא ידען סימנים להענקה שלא שייך אף בראצע ואיצטריך למליף מוכי תשלחנו, כן נראה לי אלא שאין זה ממשמע לשון התוספות וצ"ע:

גמורא יכול אפילו חלה ת"ל ובשביעית יצא. אפשר דהוא צוך לאתווי הכא משום שלא פסיקא ליה להקשות מרישא דבריתא דברוח השלמה בעי, רהא מzinן למיר דהתר איריש שברוח מיד תוק שלשה מהויב להשלים אבל כשביך ד' שנים וברוח אין משלים מהאי טעמא דמיית התוס' דשני שכיר שלש שנים ואיצטריך למצווי מהענקה, מש"ה מיתת ההיא דיקול אבלו חלה כי' דמשמע דמחיק בין חלה לבורה ועל כrhoח הינו לעניין אחר שלשה دائ' תוק שלשה בהחליה נמי משלים היכא שאינו עושה מעשה מחט ובורה אינו עושה מעשה מחט, ועוד אלא על כrhoח דברוח אפילו עד סוף ^שמשׁ מהויב להשלים. יש לומר דעתך דברחה מפלגין בין תוק שלשה לאחר שלשה הינו משום דמסברא היה לנו לומר דעתנו משלים דנסתחפה שדרחו של אדרון אלא משום דקריא רחמנא שכיר מהויב להשלים שלוש שנים כמו שכיר כמי' התוס' דבשכיד לא שייך לומר נסתחפה שדרהו, אבל בעושה מעשה מחט ילפין דאיפלו חלה כל שיש יצא מדכתיב ובסבעית יצא, מש"כ בברוח ודאי מסברא פשיטה דחייב להשלים, אלא על כrhoח איצטריך שלא תימה כיוון קמ"ל דחייב, וא"כ כיוון דגלי קרא הא סברא מה לי תוק שלשה או לאחר שלשה, כן נראה לי:

ריש"י בד"ה יכול אפילו חלה בתוק שיחיב בו. כל המפרשין נדחקו בפירושו והగיון. ולענ"ד נראה דמה שכתב רשי"י תוק ש לא בא למעט כל שיש דהא איריש בהדייא בגמרא אלא לפרש פשט לשון הבריתא בא לפרש כדרכו, משום דרייטתא דלישנא דקאמר יכול אפילו חלה משמע לכארה דאדיליל מיניה קאי דקANTI בורה מהויב להשלים לאחר שיש, ועל זה משמע דקאמר יכול אפילו חלה ואיכא לימי עי דאייריש בחלה תוק ימי' ההשלמה, לך פרש"י דיכول אפילו חלה איריש תוק ש ולאו בורה קאי. ומה שפרש"י עוד ת"ל ובשביעית יצא ואיפלו לא עבד שש שנים שלימות אע"ג דבחלה כל שיש איריש מ"מ כיוון דבעושה מעשה מחט מוקמינן לה הרי שעשה בהם מלאה אלא דמסתמא סתם חלה אינו עושה אפילו מעשה מחט ימים שלימים אלא לפרקין, כן נראה לי ברור בכוונה רשי"זיל:

תוספות בד"ה חלה שלש בו. יש שהו רוצין לומר שאוון שכירם מלורי תינוקות בו עד סוף הדיבור. ויש לי לדקדק למי דלא משמע לו מה מעיקרא לפוטה משני שכיר והו שכרי דלעולם הרין כן א"כ מ"ט מפלגין בחלה חצי הזמן או יותר מחציו והיכא רמייז ומה סברא יש בזה. וליכא למיר דחציו לאו דוקא אלא לעולם כל שעבוד יותר מחציו אמרינו

לאביה והוא מוקמינן לקרוא דוויי ימכור את בתו לאמה בקטנה דיירי בה פשתא ذקר לאשמענן הא גופא דין יכול להויש זכות בתו אפילו קטנה לבנו דומיא דאמה, ואפשר שלא משמע להו לתוס' האי דרשה דבתו לאמה אלא לעניין ריבוי ולא למיעוטא, וכן נראה ג"כ מתיווצם שכתבו דכיוון דקטנה לא אתייה מהאי קרא אלא מק"ו איצטריך והתנהלתם, ואכתי בלא והתנהלתם אייכא למילך דקטנה נמי אינה עובדת הבן מהקייש דבתו לאמה ואין הייש למחזה, אלא על כrhoח שלא משמע להו דרשה דבתו לאמה אלא לעניין ריבוי. ובזה נתישב הא דאיצטריך לקמן לאקוושי אמה לנרצע לעניין שאינה עובדת הבן ולא ילפין בהקייש איפכא דמקשין אמה לבתו אלא על כrhoח כדרפרישת. מיהו לקמן אפרש בבריתא שאין זה מוכחה ע"ש:

גמורא אמר רב יוסף י"ד קרת קא חוויא אכפי אמר הבי אמר רב ששת הא מנין הותאי. כבר פירושית שיחתי דאפשר דרב יוסף נמי הי ידע ברייתא דתווטאי אלא דסביר דתווטאי גופא לא קאמר אלא היכא דלא הגעה הענקה ליד העבר שאן הבעל חוב ^{לכונת הוציא} מיד האדון אע"ג דבעלמא מוציא מדר' נתן, אבל לעניין שהבעל חוב מוציא מיד העבר דתווטאי דהא קתני הענקת וא"כ לא מיתוקמא ברייתא דהכלא כתוטאי דהא קתני הענקת עבר עברי לעצמו משמע דמיד העבר נמי אינו מוציא הבעל חוב, אבל רב ששת סובר דהא דתווטאי איריש איפלו מידי העבר אין יכול להוציא הבעל חוב והיינו כמו שפירשתי לעיל (בדף ט"ז ע"א) דהען תlia בדר' נתן וכדמשמע מפרש"י כאן ודוו"ק:

דף יי ע"א

תוספות בד"ה אמה העבריה בו. תימה דלקמן בו י"ל דתרוועיזו צרכי בו עכ"ל. וקשה לי דהא אכתי אייכא נמי הקישא דעבריה לעבריה דכתיב בהאי פרשה גופא דהענקה, ונהי דאיצטריך לקמן הקישא דלנרצע אפשר דההינו משום הא גופא דמהקייש דעבריה לעבריה לא הי ידען סימני להענקה ואיצטריך הקישא יתרה, או שנאמר دائ' לאו דהקייש הכתוב לנרצע הוי ממעתין אמה לגמרי מהענקה מדכתיב תעניק לו והו"א לו ולא לה דהא הקישא דעבריה לעבריה איצטריך למליל טובא, מש"כ לבתר דגלי הקישא דנרצע דשייך הענקה באמה דהא לא אתא הקישא אלא להבי א"כ דרשין נמי הקישא דעבריה לעבריה לעניין הענקה וממילא ידען דאיפלו יוצאה בסימנים יש לה הענקה, וליכא למיר דמיית הכא מוכי תשלחנו וליכא למיר דכיוון דהקייש דעבריה לעבריה לאופקי לאן לעניין הענקה דלא מיתר ואיצטריך הקישא דנרצע לאופקי ממיוטא דלו ולא לה א"כ לעולם דלא אתי הא הקישא לסימנים דליתנהו בראצע, דא"כ השטא נמי מוכי תשלחנו אmai מרובין סימני דהא בלא"ה איצטריך וכי תשלחנו ליווץ ביובל, אלא על כrhoח וכי תשלחנו קאי נמי אתרוועיזו לבתר דגלי קרא דשייך בה הענקה א"כ הדרא קושיא לדוכחת נילך בהקייש דעבריה לעבריה. ולענ"ד היה אפשר לישב דודאי אף לבתר דגלי קרא וילפין סתם הענקה באמה העבריה לעבריה אכתי לא ידען

משמעותו להכי דלא תימה הא שיעורו דרומנה א collovo קאי קמ"ל דשיעורו על חד תלת, וא"ס"ד דסגי בכל שהוא תלה נ' בכל שהוא Mai הוי, אלא על כרחך והקשריה היא למאי דברי ר' יוחנן למייד מעיקרא וא"כ תשעי ליה מדר"ם דהכא וכח"ג מצין הרבה בש"ס. ונראה דהתוס' נמי הוי מפרשיש בעמץין מודלא מיתו פרשי' כדרכם בשאר רוכתי אלא דקשיא להו לפי האמת בעולות ראה:

תוספות בר"ה ונילף ריקם. וא"ת בעולות ראה גופא מנ"ל ברי נילף מבכור ותחא חמישה סלעים עכ"ל. ולא ידעת מהיכא פסיקה להו למילף מבכור לעולות ראה הא לית בהו גוזה שוה אלא דלו"מ לפ"י המסקנא מדאיתר ריקם דהענקה על כרחך מוקמינן לריקם דעולות ראה אבכור דרייקם אתרוועהייה קאי כל חד כשיעור הקצוב כדריפישית אבל גוזה שוה לייכא שיהא שהבאתי דעתולת ראה ובכורות הווי הקש, או כדאמרין הטעם יליף ריקם ריקם ממשמע דהויל' כמו גוזה שוה או כמקרה הנדרש לפניו ולפני פניו ע"ש:

דף יי ע"ב

גמרא ת"ר עבר עברי עיבור את הבן ואינו עיבור את הבת. קשייא לי מנ"ל דאין עיבור את הבת דלמא האי דועבדך ולא לירוש לא אתה למעט אלא שאין עיבור את האח אבל בגין ובת לעולם דמרビין משש שנים יעבוד, זהה בן וכות לענין בום כי הודי נינהו, דמהאי טעמא גופא מייביאין לנו בעובין זיך כי"ה ע"ב) בת מהו שתעמיד שדה אחוזה לאביה בגין כיון דלענין בום כהדי נינהו ופשטינן התם מדכתיב בשדה אחוזה אם מכיר לאיש אחר ובת לגבי בן כי אחר דמי והכא לא שייך לומר כן. ויש לישיב דכינוי דכתיב ועבדך ולא לירוש ממעתין כולהו ירושים דהא ועבדך כתיב ומש"ה לא מרביין משש שנים יעבוד אלא בן לחוד, והא דבעין לרבות האח הינו אח לחוד ולא בגין כיון דאשכחן מיהא באח שום תהא אביו ליבום מה שאין בגין משא"כ בכת לא אשכחן שום צד למליטותא יותר מכון אי אפשר לרוביו:

רש"י בר"ה יעבוד. מודלא כתיב יעבור. וקשייא לי אמראי איצטריך תרי מיעוטי כיון דסגי בחודא ומהיכא תיתי לכחות לישנא יתרוא ואדרבא קי"ל מיעוט אחר מיעוט לרבות, ואף שיש לישוב מ"מ לא ידעתי מי הכריחו לפרש בן דהא מצין לפריש בפסhotות דכליה קרא דש ששים יעבור יתרוא דכתיב ועבדך שש שנים. ונראה שהכריחו לרשי' לפרש בן מדדרשין לעיל שש שנים יעבור לבורח שציריך להשלים, אלא דלענין' מצין למייד דשש שנים יעבור ריבוי גמור הוא לעולם ציריך לעבור שש שנים אם לא היכא דמעט קרא בהדייה וכמו שכחתי לעיל בסוגיא דיגאלנו ע"ש. ויש לישוב למאי דפרישית בסמוך כיון שעבדך על כרחך מיעוט גמור הוא מдумעתין נמי בת א"כ בגין לרוביי בן כיון דaicא לאוקמי ריבויו דשש שנים לבורת, אלא על כרחך כדפרשי' וק"ל:

רוכו ככולו, שכן סברא לומר כן זה ק"ל לא אזלין בממנון בתור רוכא וכ"ש הכא שהנתנה בפירוש זמן ידוע וכל תנאי שבמנון קיים, אלא שאם באנו לומר דחללה אינו משלים מושם דנסתחפה שדו"ה של האדון והה לשוכר א"כ באנוס בכל הזמן נמי. והנראה דודאי לעולם אנו צריכין לומר דעתמא דשלש הינו מושם דאשכחן בעבד עברי ذكريיה רחמנא שכיר והיינו מושם שלעולם ציריך לעבד מיה כשמי שכיר שהם שלוש שנים, וכן נראה להרי מלשון הרמב"ם ז"ל זהל' עבדים פ"ב ה"ה דמייתי קרא כשכיר כתושב היה עמק. ואפשר דמהאי טעם א כתיב ארבעה שנים דהינו כתושב וככיר. ולפי"ז מעיקרא הוי סביר התוס' דמכאן אנו למדין לכל התורה דכל היכא שעבד חצי הזמן שקבע ונанс אינו משלם כדוגלי וחמנא בעבד, אלא מושם דקשיא להו מסוגיא דהאמני על כרחך צריכין לחלק דוקא בעבד עברי דגופו קניי משא"כ בשאר שכיריהם, או מושם דבעבד עברי גזירת הכתוב הואר אנדר החביב כיוון שעבד, מיהו בשני שכיר דיו שאמנס אינן הנתקה משלים. וזה שנראה לענ"ד בכונתם אף שאנו מבואר להרי מלשון שום שלא מצאתי שום סברא להילך בין חזיו ויותר מהציו ודוקא:

גמרא מ"ט דר"ט יילף ריקם ריקם מכבוח. כי"ג ע"ג דפשטאDKR דקרו לא קאי ריקם אבכור אלא אראייה לחוד, וליכא לימייר מושם דרישה פשיטה להו דרייקם קאי נמי אבכור דהא לקושטא דמיילת לאין תנאי לא איצטריך ריקם כלל לענין בכור דהא בהדייה כתיב ביה חמישה סלעים ורייקם בכבור למה לי. מיהו לר"מ אפשר לומר דכינן דכתיב ריקם בהענקה לימייר גוזה שוה מריקם דהכא ולמיגמר מעולות ראה אי אפשר דהא כתיב כאשר ברוך וועלת ראה הוי השיעור הפחות שכוכלים, אלא על כרחך דרייקם דקרו דראייה קאי אבכור. מיהו להנץ תנאי דאיצטריך ריקם בכבור מושם דרישה דמייתין בכוכרות זיך ע"ב) לענין שהירושים חייבים לשלם דמי הפרין ממשמע שם דגמור לה מעולות ראה מדכתיב ריקם אתרוועהייה ע"ש:

רש"י בר"ה ונילף מעולות ראייה. דליהא אלא שטי כפק עכ"ל. ואע"ג דבריש חיגגה אמרין דמן התורה אין לה שיעור כל לא שטי כספ' מדריבנן מ"מ ATI ספר פרשי' דרכ' למאי דבאי ר' יוחנן מעיקרא לימייר התם בחיגגה דשתי כספ' מדאוריתא. ועוד נראה לי דפרש"י מוכrhoה דלמאי דבאי ר' יוחנן לימייר מקשה, دائ' למסקנא דמן התורה אין לה שיעור כל א"כ מא' פריך ונילף מעולות ראה דא"כ גוזה שוה דרייקם בהענקה למאה לי דבלא"ה נאמר אין לה שיעור מודלא נתנה התורה שיעור, וליכא לימייר דאיצטריך לאפוקי מדרשא דר' יהודה ור"ש דהא על כרחך ר"מ לא גמיר להני גוזה שוה דעתינה נתינה ומיכה מיכה, ואך אם נאמר דר"מ נמי גמיר הנק גוזה שוה למילוי אחריתו ומש"ה איצטריך צאן גורן ויבק למניינא בעלמא דאתמי קשה דהא לר"מ איצטריך צאן גורן ויבק למניינא בעלמא ואיך מיבצער מהני וטפי אהני לית לנו בה, וכתייב נמי ריקם

(כו) המקנה: